

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK DESTEK ALGILARI İLE OKUL YAŞAM DOYUM
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra ERSOY

Malatya-2020

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK DESTEK ALGILARI İLE OKUL YAŞAM DOYUM
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra ERSOY

Danışman Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Malatya-2020

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Niyazi ÖZER danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Akademik Destek Algıları ile Okul Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı bu çalışmamın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Esra ERSOY

ÖNSÖZ

Eğitim retim faaliyetlerinde öğrencilerin okula karşı olumlu davranış ve tutumlar geliştirmeleri akademik başarı için önemli görülmektedir. Sosyal destek, eğitim üretim faaliyetlerinde eğitimin verimli geçmesini sağlayan ve istenilen hedefe ulaşmayı kolaylaştıran gerekli koşullardan biridir. Öğrencilerin anne babalarından, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından aldıkları sosyal destek sayesinde akademik başarılarının artmasının yanı sıra okul yaşantısından aldıkları doyumun da artması beklenmektedir. Bu bağlamda gelecekte nitelikli, fiziksel/ruhsal anlamda sağlıklı ve mutlu bireylerin topluma kazandırılması için sosyal destek ve okul doyumunu önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı ortaokul ve lise öğrencileri tarafından algılanan akademik destek düzeyi ile okul yaşam doyum düzeyi arasındaki ilişkileri belirlemektir.

Bu çalışmanın yrtlmeye başladığı andan sonuçlandığı güne kadar geçen süreçte desteği ve katkısı olan pek çok kişi bulunmaktadır.

Bu araştırmanın tasarlanmasından sonuçlanmasına kadar geçen süre içinde bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, sabırla sorularımı yanıtlayan, yaptığı eleştirilerle akademik olarak gelişmemi sağlayan ve beni destekleyen danışman hocam Doç. Dr. Niyazi ÖZER' e teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca Eğitim Yönetimi alanına dair bilgilerimi, fikirlerini ve deneyimlerini paylaşan hocalarım Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ' e, Doç. Dr. Ali KIŐ' a, Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ' a, Doç. Dr. Necdet KONAN' a ve Doç. Dr. Melike CÖMERT 'e teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın en büyük teşekkürünü ise aileme borçluyum. Bu güne gelmemi sağlayan, Őimdiye kadar olduğu gibi yüksek lisans sürecimde de beni hiç yalnız bırakmayan, başaracağıma her zaman inanan canım annem Emine ERSOY' a ve canım babam Mevlüt ERSOY' a, varlıklarıyla beni her zaman mutlu eden ablam AyŐe ERSOY KILIÇ' a ve kardeşim Oğuz ERSOY' a teşekkürlerimi sunarım. Tüm bu katkılara rağmen araştırmanın bütün sorumluluğu araştırmacıya aittir.

ÖZET

ORTAOKUL VE LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK DESTEK ALGILARI İLE OKUL YAŞAM DOYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

ERSOY, Esra

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Haziran-2020, XI + 77 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek algıları ile okul yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bunun yanında öğrencilerin anne-baba, öğretmen ve arkadaşlarından algıladıkları akademik desteğin ne düzeyde olduğu ve bu destek türlerinin öğrencilerin okul yaşamına ilişkin doyum düzeyi üzerinde nasıl etkilerinin olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel, nedensel karşılaştırılmalı ve ilişkisel model bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Malatya ili Darende ilçe merkezinde ortaokul ve lise düzeyinde eğitim veren okullarda öğrenim gören 2183 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise ilçe merkezindeki okullardan tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 972 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Akademik Destek Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (ÇÖYDÖ)” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler, t testi, varyans analizi ve basit regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda öğrencilerin en fazla desteği öğretmenlerinden, daha sonra anne baba ve arkadaşlarından aldığı belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin lise öğrencilerine göre anne babalarını ve öğretmenlerini daha destekleyici algıladıkları, lise öğrencilerinin ise arkadaşlarını daha fazla destekleyici algıladıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte ortaokul öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin öğretmenlerini ve arkadaşlarını erkek öğrencilere göre daha destekleyici algıladıkları ve okul yaşantılarından daha fazla doyum aldıkları belirlenmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre yapılan analizlerde hem ortaokul hem de lise öğrencilerinde sınıf düzeyi arttıkça akademik destek ve okul yaşam doyum düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Not

ortalaması değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarına göre not ortalaması arttıkça algılanan akademik desteğin ve okul yaşam doyumunun arttığı belirlenmiştir. Anne-baba desteği, arkadaş desteği ve öğretmen desteğinin okul yaşam doyumu düzeyinin anlamlı yordayıcıları olduğu, bu üç değişkenin okul yaşam doyumuna ilişkin değişimin yaklaşık %26'sını açıkladıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Akademik destek, aile desteği, öğretmen desteği, arkadaş desteği, okul yaşam doyumu.

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC SUPPORT AND SCHOOL LIFE SATISFACTION OF SECONDARY AND HIGH SCHOOL STUDENTS

ERSOY, Esra

Master's Degree, Inonu University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Administration

Advisor: Associate Professor Doctor Niyazi ÖZER
June-2020, XI + 77 sayfa

The main purpose of this study is to examine the relationship between the perceptions of academic support of secondary and high school students and their school life satisfaction levels. In addition, it was aimed to determine the level of academic support perceived by students from their parents, teachers and friends and how these support types affect students' level of satisfaction with school life. In the research, descriptive, causal, comparative and relational models were used together. The universe of the research consists of 2183 students studying in schools that provide secondary and high school education in Darende district center of Malatya province. The sample of the study consists of 972 students selected from the schools in the district center by the stratified sampling method. "Academic Support Scale" and "Multidimensional Student Life Satisfaction Scale (ÇÖYDÖ) were used as data collection tools. Descriptive statistics, t test, variance analysis and simple regression analysis were used to analyze the obtained data. As a result of the findings, it was determined that the students received the most support from their teachers and then from their parents and friends. It was determined that middle school students perceive their parents and teachers more supportive than high school students, while high school students perceive their friends more supportively. However, it was concluded that secondary school students' school life satisfaction levels were higher. It was determined that female students perceive their teachers and friends more supportive than male students and get more satisfaction from their school life. In the analyzes made according to the class level variable, it was determined that the academic support and school life satisfaction levels decreased as the grade level increased in both secondary and high school students. According to the

results of the analysis made according to the grade point variable, it was determined that the perceived academic support and school life satisfaction increased as the grade point average increased. It was determined that parent support, friend support and teacher support were significant predictors of the level of school life satisfaction, and these three variables explained approximately 26% of the change in school life satisfaction.

Keywords: Academic support, family support, teacher support, friend support, school life satisfaction.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	i
ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Problem Cümlesi.....	4
1.3.1. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	5

BÖLÜM II KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler.....	6
2.1.1.Sosyal Destek.....	6
2.1.2. Sosyal Destek Modelleri	12
2.1.2.1. Tamponlama Modeli.....	12
2.1.2.2. Ana Etki Modeli.....	12
2.1.3. Algılanan Sosyal Destek.....	13
2.1.4. Sosyal Desteğin Öğrencinin Akademik Hayatına Etkisi	14
2.1.5. Akademik Destek.....	15
2.1.5.1. Anne-Baba Desteği	16
2.1.5.2. Öğretmen Desteği	18
2.1.5.3. Arkadaş Desteği	19
2.1.6. Yaşam Doyumu	20
2.1.7. Okul Yaşam Doyumu	21
2.2.İlgili Araştırmalar	23
2.2.1.Sosyal Destek Konusunda Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	23

2.2.2.Sosyal Destek Konusunda Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar.....	28
2.2.3.Yaşam Doyumu Konusunda Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar.....	30
2.2.4.Yaşam Doyumu Konusunda Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	34

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	37
3.2. Evren ve Örneklem	37
3.3. Veri Toplama Araçları	38
3.4. Verilerin Analizi	40

BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	42
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	43
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	50
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	53

BÖLÜM V SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	54
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	54
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	54
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	55
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	55
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	56
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	56
5.2. Öneriler	57
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	57
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	58

KAYNAKÇA.....	60
----------------------	-----------

EKLER	74
--------------------	-----------

EK 1 : ARAŞTIRMA İZİNİ	74
------------------------------	----

EK 2 : AKADEMİK DESTEK ÖLÇEĞİ	75
-------------------------------------	----

EK 3: ÇOK BOYUTLU YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (OKUL YAŞAM DOYUMU BOYUTU)	77
EK 4: ETİK KURUL İZİNİ	78

TABLolar LİSTESİ

Tablo Numarası	Sayfa Numarası
Tablo 1. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler(n=972)	38
Tablo 2. Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumuna İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları (n=972).....	42
Tablo 3. Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=972).....	44
Tablo 4. Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=972).....	45
Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=306).....	47
Tablo 6. Lise Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=666).....	49
Tablo 7. Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Not Ortalamalarına Göre Analiz Sonuçları (n=958).....	51
Tablo 8. Okul Yaşam Doyumunun Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları.....	53

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Akademik başarısı yüksek olan bireylerin mesleki anlamda da başarılı olacağı ve nitelikli insan gücüne katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Bu sebeple okullarda öğrencilerin başarılı bir öğrenim hayatı geçirmeleri önemli görülmekte, akademik başarısı yüksek öğrenciler yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Yıldırım, 2000). Öğrenciler için çevresindeki kişilerden sağlayacağı destek kişisel ve akademik başarının temelidir (Sands ve Plunkett, 2005). Bireyler, yaşamları boyunca pek çok alanda desteğe ihtiyaç duyarlar. Fakat çocukluktan ergenliğe geçişin gerçekleştiği ortaokul dönemlerinde ve ergenliğin üst düzeyde yaşandığı lise dönemlerinde kimlik bunalımları yaşanır ve duygularda iniş çıkışlar fazladır. Çoğu öğrenci için bu dönem zorlu bir hal alır (Çakar, 2018). Bu dönemin sağlıklı atlatılması ve akademik başarının sağlanması için öğrencilerin desteklenmesi gerekmektedir. Bu durumda sosyal ve akademik destek kavramının önemi ortaya çıkmaktadır (Akın ve Ceyhan, 2005).

Sosyal destek genellikle yakın çevreden (aile, arkadaşlar gibi) alınan veya sağlanan maddi ve manevi tüm fayda, yardım ve hizmetlerden oluşmaktadır (Hagihara, Tarumi ve Miller, 1998). Sosyal destek, sosyal bir varlık olan insanın sevilmesi, saygı görmesi, kendini değerli hissetmesi gibi psikolojik ihtiyaçlarını; doğduğu andan itibaren bakım, beslenme gibi temel ihtiyaçlarını, günlük yaşamda tek başına mücadele edemediği durumlarda başvurduğu tüm yardımları kapsayan geniş bir kavramdır. Okul yaşamında sağlanan destek sosyal desteğin akademik destek boyutunu oluşturmaktadır. Akademik destek öğrencilerin akademik yaşantısını kolaylaştırmak üzere anne-baba, öğretmen ve arkadaşlar tarafından sağlanan maddi ve manevi yardımların tümü olarak tanımlanabilir.

Günlük yaşantıdaki zor süreçlerde çevreden yeterince destek alınmadığı takdirde bireyler yalnız hissederler, bununla birlikte stres ve kaygı düzeyleri artar. Bu durumda olumlu ruh hali içinde olamazlar ve zamanla yaşamdan zevk almamaya, mutsuzlaşmaya başlarlar. Çevresi tarafından yeterince desteklenen insanlar ise yaşamdan keyif alan, daha mutlu bireylerdir. Öğrenciler için de okulda geçirilen olumsuz süreçler, ruh hallerini ve akademik yaşantılarını olumsuz olarak etkileyebilir. Olumsuz yaşantılar çevreden sağlanan akademik destek sayesinde daha kolay atlatılabilir. Öğrenciler yakın çevrelerinden yeterli düzeyde akademik destek aldıkları takdirde okul yaşamından memnuniyet duyarlar. Bu durum da yaşam doyumu ve okul doyumu kavramlarını öne çıkarmaktadır. Yaşam doyumu, kişilerin hayatlarının tümünden veya aile ve arkadaş gibi yakın çevresi ile geçirdiği hayatının bir kısmına ait yaşantılarından memnun olup olmadığına dair genel kanıdır (Suldo ve Huebner, 2006). Bu bağlamda yaşam doyumu, yaşantımıza dışarıdan bakıp kendimizi ne kadar mutlu hissettiğimize ilişkin bir inanç olarak ifade edilebilir. Okul doyumu ise öğrencilerin okula yönelik genel kanılarını ve geliştirdikleri tutumları kapsayan bir kavramdır.

Öğrencilerin günün büyük çoğunluğunu okulda arkadaşları ve öğretmenleri ile geçirdikleri düşünüldüğünde, öğrencilerin yaşam doyumları açısından okul önemli bir ortamdır. Öğrencilerin akademik yeterliliklerini artırmak ve okuldan memnun olmalarını sağlamak için yakın çevrelerinden sağlanan akademik destek oldukça önemlidir (Danielsen, Samdal, Hetland ve Wold, 2009). Çevresinden destek alan kişilerin stresli durumlarla daha kolay başa çıkarak yaşam memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu bilinmektedir (Deniz, 2006). Yapılan birçok çalışmada bireylerin algıladıkları destek ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Deniz, 2006; Kong, You ve Zhao, 2012; Uygur, 2018; Yalçın, 2011).

Öğrenciler için okul yaşamındaki en önemli akademik destek kaynaklarını anne babalar, öğretmenler ve arkadaşlar oluşturur. Bilindiği gibi anne babalar çocuklarının temel destek kaynaklarıdır. Çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılarlar ve günlük bakım işlerini üstlenirler. Okuldaki öğrenme süreci için sağlıklı bir ev ortamı oluştururlar. Bunun yanında çocuklarına okul çalışmalarında ve ödevlerinde yardımcı olarak veya cesaretlendirerek destek olurlar. Öğretmenler ise öğrencilerin okuldaki öğrenmelerini sağlamak ve desteklemek üzere liderlik görevini üstlenir ve öğrenme sürecine rehberlik

ederler. Öğretmenler, çoğu öğrenci tarafından bilgi kaynağı ve otorite olarak görüldükleri için oldukça önemli bir role sahiptir. Bununla birlikte öğretmenler öğrencilerinin başarılı olmasını sağlamak üzere onları güdüleyebilir, öğrencilerle olumlu etkileşimler sağlayarak bireysel ve grup düzeyinde olumlu bir öğrenme atmosferi oluşturabilirler. Okul çağındaki çocuklar için en önemli destek kaynaklarından bir diğeri de arkadaşlarıdır. Olumlu akran ilişkileri sosyalleşmeyi sağlamanın yanı sıra problemleri işbirliğiyle çözebilme, okula karşı olumlu tutum geliştirme gibi olumlu etkilere sahiptir. Sınıf arkadaşlarından sağlanan sosyal destek etkili bir öğrenme sürecine katkıda bulunup daha fazla öğrenme için motive edici olacaktır (Danielsen ve diğ., 2009). Her sosyal kaynağın öğrenciyi desteklemesi farklı biçimlerde olmakla birlikte hepsi de öğrencinin okuldan aldığı doyumun artması için faydalı olacaktır. Aile, arkadaşlar, okul ve çevre tarafından sağlanan destek, güçlü çocukların önemli bir özelliği olarak görülmektedir (Richman, Rosenfeld ve Bowen, 1998: s. 311). Güçlü bireyler yaşamdan daha çok doyum alan ve mutlu olmayı bilen kişilerdir.

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul ve lise öğrencileri tarafından algılanan akademik destek düzeyi ile okul yaşam doyum düzeyi arasındaki ilişkileri belirlemektir. Öğrencilerin anne babaları, öğretmenleri ve arkadaşları tarafından desteklenmesi okula karşı olumlu tutum geliştirmelerini, okulda mutlu olmalarını sağlayacağı söylenebilir. Okulda mutlu olan öğrencilerin daha verimli bir akademik yaşantı geçirmeleri ve başarılı olmaları beklenir. Bu araştırma ile öğrencilerin anne-baba, öğretmen ve arkadaşlarından algıladıkları akademik desteğin ne düzeyde olduğu ve bu destek türlerinin öğrencilerin okul yaşamına ilişkin doyum düzeyi üzerinde nasıl etkilerinin olduğunun ortaya konması hedeflenmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin okuldan daha fazla doyum almalarını sağlamak amacıyla öneriler geliştirilmesi planlanmıştır.

Öğrencilerin okul yaşamına ilişkin doyum düzeyleri onların akademik yaşantılarını etkileyen önemli bir faktördür. Öğrenciler için okul her zaman eğlenceli bir yer olmayabilir. Çünkü okul oyun, iletişim, arkadaşlık gibi eğlenceli unsurların yanında sorumlulukların ve görevlerin gerçekleştirilmesi gereken bir yerdir. Hatta bu

sorumluluklar ve ödevler nedeniyle öğrenciler zaman zaman okula karşı olumsuz tutum geliştirip okula gitmek istemeyebilirler. Okula ilişkin olumsuz tutum ve yaşantıların azaltılması ve önlenmesi için yakın çevrenin sosyal ve akademik desteği oldukça önemlidir. Anne-baba, öğretmen ve arkadaşlardan alınan sosyal destek akademik hayatı fazlasıyla etkilemektedir.

Öğrencilerin yakın çevresindeki gruplara (anne-baba, arkadaş ve öğretmen) ait akademik ve sosyal desteğin okul yaşam doyumları üzerinde ne tür etkilerinin olduğunun belirlenmesi, öğrencilerin eğitime ve okula ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri ve başarılı olmaları açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle bu araştırmadan elde edilen bulguların okullardaki uygulamalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanında yaşam doymu ile ilgili yapılan araştırmaların, genellikle genel yaşam doymu ile ilgili olduğu, öğrencilerin okul yaşamına ilişkin doyumlarının nadiren araştırıldığı belirtilmiştir (Çivitçi, 2009). Bu açıdan bu çalışmanın, okul yaşam doymu ile ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek algıları ile okul yaşam doyumları arasında nasıl bir ilişki vardır?” olarak düzenlenmiştir. Bu problemi yanıtlamak üzere ayrıca aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1.3.1. Alt Problemler

1. Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doymu algıları ne düzeydedir?
2. Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doym düzeyleri eğitim kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doym düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Akademik destek öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Malatya ili Darende ilçe merkezinde bulunan ortaokul ve liselerde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Öğrencilerin akademik destek algıları ve okul yaşam doyum düzeyleri araştırmada kullanılan ölçeklerin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmaya katılan ortaokul ve lise öğrencileri veri toplama araçlarındaki sorulara samimi ve doğru yanıtlar verdiği varsayılmaktadır.
2. Öğrencilerin kendilerini akademik olarak destekleyip desteklemedikleri hakkında görüş belirtebilmeleri için arkadaşları, öğretmenleri ve ebeveynleri ile en az bir eğitim-öğretim dönemi boyunca etkileşimde bulunmaları gerektiği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Destek (Social Support): Kişinin içinde bulunduğu çevreden aldığı sosyal ve psikolojik desteklerin tümüdür (Yıldırım, 1997).

Akademik Destek (Academic Support): Genel olarak ebeveyn, öğretmen ve akranların öğrencilerin duygusal destek ve kurum içi destek dâhil olmak üzere

akademik başarılarını kolaylaştırmak için sağladıkları doğrudan ve dolaylı kaynaklar dizisi olarak tanımlanmıştır (Chen, 2005; Nowakowska, 2014).

Yaşam Doyumu (Life satisfaction): Kişinin belirli bir alandaki (iş, aile vb.) memnuniyetinden ziyade tüm yaşam kalitesinin genel bir değerlendirmesini ifade eder (Huebner, 1991).

Okul Yaşam Doyumu: Öğrencilerin okuldaki katılımlarıyla oluşan deneyimlerinin oluşturduğu memnuniyet duygusudur (Karatzias, Power, Flemming, Lennan ve Swanson, 2002).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde sosyal destek, akademik destek, yaşam doyumu ve okul yaşam doyumu kavramları incelenirken; ilgili araştırmalar kısmında bu kavramlarla ilgili yurt içi ve yurt dışında yürütülen çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

İnsanların yeme, içme, güvenlik gibi temel ihtiyaçları dışında yaşamsal olan bir gruba ait olma, onaylanma, takdir edilme gibi ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanması için çevredeki bireylerle etkili ilişkiler kurmak ve sosyalleşmek gereklidir. Fizyolojik ihtiyaçlarının yanı sıra sosyal ihtiyaçlarını da karşılayan bireyler daha mutlu olurlar ve yaşamdan aldıkları doyum artar. Genel yaşam için geçerli olan bu durum okul çağındaki bireyler için farklı bir anlam da taşımaktadır. Bu çağdaki çocuklar zamanlarının büyük bir çoğunluğunu okulda arkadaşları ve öğretmenleri ile geçirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin genel yaşamlarının bir alt alanı olan okul yaşamlarından doyum almaları için okuldaki akranları ve öğretmenleri ile olumlu sosyal ilişkiler geliştirmeleri gerekmektedir. Bu durum ise okul yaşamı için sosyal destek kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

2.1.1.Sosyal Destek

Sosyal bir varlık olan insanın, yaşam boyunca karşılaşılan zorluklarda ve ihtiyaç anında çevresindeki insanlardan aldığı destek, ruh sağlığı açısından önemli görülmektedir. Sosyal desteğe hayatın her alanında ve her yaşta ihtiyaç duyulmaktadır. Okulöncesi eğitim alan bir çocuk, bir üniversite öğrencisi, yeni evlenen bir çift ya da

emekli anne-babalar gibi farklı özelliklere sahip bireylerin tamamı sosyal desteğe bir şekilde ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle sosyal destek birçok destek türünü barındıran kapsamlı bir kavram olarak nitelendirilebilir. Bu denli kapsamlı olması nedeniyle farklı alanlardaki araştırmacılar sosyal desteğin tanımı ve kapsamına ilişkin farklı bakış açıları geliştirmiştir. Ancak kavrama ilişkin öncü çalışmalar yürüten araştırmacılardan biri olan Cobb (1976, s. 300) sosyal desteği “bireyin ilgilenildiğini, sevildiğini, saygı duyulduğunu ve karşılıklı yükümlülükler ağının bir üyesi olduğuna inandırmaya yönlendiren bilgiler” olarak tanımlamaktadır. Cobb’a (1976) göre sosyal destek üç tür bilgidir. İlk bilgi özneyi önemsendiğine ve sevildiğine inanmaya yönlendiren bilgilerdir. Bireyi kendine saygı duymaya yönlendirir ve kişisel değer hissini uyandırır. Buna saygınlık desteği denebilir. İkinci bilgi kişiyi değerli olduğuna inandırmaya yönlendiren bilgilerdir. Üçüncü bilgi ise kişiyi bir iletişim ve karşılıklı yükümlülük gerektiren bir ağa ait olduğuna inandırmaya yönlendiren bilgilerdir.

Barrera, Sandler ve Ramsay (1981) ise sosyal desteği kişinin ailesi, arkadaşları ve sosyal çevresi tarafından sağlanan çeşitli yardımlar olarak tanımlarken, Yıldırım (1997) kişinin içinde bulunduğu çevreden aldığı sosyal ve psikolojik desteklerin tümü olarak belirtmiştir. Bunun yanında sosyal destek bireylerin davranışlarına ve değerlerine katkıda bulunan sosyal değişim süreçleri olarak da tanımlanabilmektedir (Danielsen ve diğ., 2009).

Yapılan tanımların bir kısmında sosyal destekten ihtiyaç anındaki başvuru yardımı olarak bahsedilmekte ve sosyal desteğin koruyucu etkisi üzerinde durulmaktadır. Avcıbaşı’na (2018) göre sosyal destek bireyin sevilmesini, takdir edilmesini, ilgilenilmesini, yaşamındaki bir değişikliğin veya krizin olumsuz sonuçlarını azaltmasını, yaşamdaki kritik olaylara adaptasyonunu kolaylaştırmasını ve psikolojik refahının korunmasını sağlayan; insanlar tarafından sağlanan duygusal, fiziksel, bilgilendirici, araçsal ve finansal yardımdır. Demaray ve Malecki (2002) sosyal desteği, kişinin kendi sosyal ağındaki üyeler (örneğin; anne-baba, öğretmenler, sınıf arkadaşları, yakın arkadaşlar, okul) tarafından sağlanan işlevselliği artıran veya olumsuz sonuçlardan koruyabileceği destekleyici davranış algıları olarak tanımlar. Bir başka tanıma göre ise olumlu kişilik için ihtiyaç halinde veya kriz zamanlarında başvuracakları aile, arkadaşlar veya diğer insanlara sahip olmak anlamına gelir

(Nowakowska, 2014). Cobb (1976) da kişinin kriz anlarından ve stresten sosyal destek sayesinde korunabileceğini belirtmektedir. Bunun yanında sosyal desteğin birçok patolojik rahatsızlıktan (alkol bağımlılığı, depresyon vb.) koruduğunu, aynı zamanda iyileşmeyi hızlandırdığını ve ilaç kullanımını azaltma etkisi olduğunu belirtmiştir. Sosyal destek yaşamdaki büyük geçişlerin ve gereken beklenmedik krizlerin etkilerini hafifletir.

Tanımlardan da görülebileceği gibi sosyal destek ile ilgili fikir birliğine varılmış net bir tanım söylemesi güçtür. Ortak paydada buluşulan yönleri olmakla birlikte bu konu hakkında çalışmış birçok kişinin, sosyal desteği farklı boyutlar altında açıkladıkları çalışmalar bulunmaktadır. Sosyal desteği anlayabilmek için bunlara da değinmek gerekir. Tardy'e (1985) göre sosyal terimin birçok tanımının olması, yoruma açık çok boyutlu bir kavram olmasından kaynaklanır. Tardy (1985, s. 188-189) sosyal desteğin temel unsurlarını beş konu başlığı altında ele almıştır:

1. *Yön*: Sosyal destek hem verilir hem de alınır. Sosyal desteğin gerçekleştiği bu iki yön arasındaki ayrım açık ve temeldir.
2. *Eğilim*: Desteklerin kullanılabilirliği, kişilerin erişebileceği desteğin miktarını veya kalitesini ifade eder.
3. *Tanımlama / değerlendirme*: Değerlendirme ve tanımlama, sosyal desteğin iki ayrı yönünü oluşturur. Değerlendirmeyi gösteren örnekleme, insanların sosyal desteklerinden memnuniyet duydukları çalışmalardır. Öte yandan, bazı çalışmalar sadece sosyal desteği tanımlamayı önermektedir.
4. *Ağ*: Sosyal desteğin sosyal boyutu dördüncü konuyu oluşturmaktadır. Desteği sağlayan olası üyeleri ifade eder (örneğin; aile, öğretmenler, arkadaşlar).
5. *İçerik*: Sosyal desteğin ne ifade ettiğiyle ilgilidir. Örneğin; duygusal destek, enstrümantal destek.

Cohen ve Wills (1985, s.313) sosyal desteğin farklı dört boyutunun tanımlarını şöyle yapmışlardır:

1. *Saygı desteği*; bir kişinin saygın ve kabul gördüğü bilgidir. Benlik saygısı, kişilere kendi değer ve deneyimleri için değer verildiklerini ve herhangi bir zorluk veya kişisel hataya rağmen kabul edildiklerini hissettirerek geliştirilir. Bu tür bir desteğe duygusal destek, anlamlı destek, benlik saygısı desteği, yakın destek de denir.
2. *Bilgi desteği*; sorunlu olayları tanımlama, anlama ve bunlarla başa çıkmada yardımcıdır. Aynı zamanda tavsiye, değerlendirme desteği ve bilişsel rehberlik de denir.
3. *Sosyal arkadaşlık desteği*; boş zaman ve eğlence faaliyetlerinde diğerleriyle zaman geçirmektir. Bu destek bağlantı kurma ve başkalarıyla iletişim kurma ihtiyacını karşılayarak, kişilerin sorunlardan endişe duymasına engel olarak ve olumlu duygusal ruh hallerini artırarak stresi azaltabilir.
4. *Enstrümantal destek*; finansal yardım, maddi kaynaklar ve gerekli hizmetlerin sağlanmasıdır. Enstrümantal yardım, enstrümantal sorunların doğrudan çözülmesiyle veya alıcıya gevşeme veya eğlence gibi aktiviteler için daha uzun süre sağlayarak stresi azaltmaya yardımcı olabilir. Enstrümantal desteğe yardım, malzeme desteği ve somut destek de denir.

House (1981) de benzer biçimde sosyal destek kaynaklarını dört boyutta tanımlamıştır (Akt. Tardy, 1985):

- *Duygusal destek*, başkalarının bakım davranışlarını ifade eder.
- *Değerleme desteği* birisine verilen geri bildirim veya değerlendirme bilgisinden oluşur.
- *Araçsal destek*, ihtiyacı olan birine sağlanan zaman veya para gibi kaynaklardır.
- *Bilgi desteği*, gerekli bilgi veya tavsiyelerin sağlanmasından oluşur.

Richman, Rosenfeld ve Bowen (1993) sosyal desteğin sekiz sosyal boyutlu olduğunu belirtmişlerdir. Sekiz farklı sosyal destek türünün olmasının uygulayıcıların

değerlendirme yaparken ve okul ortamlarında uygun stratejileri planlarken yararlı olacağını belirtmişlerdir. Richman ve arkadaşlarına göre sekiz sosyal destek türü şunlardır (Richman, ve diğ.,1998):

1. *Dinleme Desteği*; bir başkasının tavsiyede bulunmadan veya yargılayıcı olmadan dinlediği algısı.
2. *Duygusal Destek*; bir diğ erinin rahatlık ve özen gösterdiği ve destek alıcısının tarafında olduğunu belirten algı.
3. *Duygusal Zorluk*; bir diğ erinin destek alıcısına tutumlarını, değerlerini ve duygularını değerlendirmeye ittiği algısı.
4. *Gerçeklik Onayı Desteği*; destek alıcısının yaptığı gibi şeylere benzeyen ve aynı şeyi gö ren bir diğ erinin destek alıcısının bakış açısının doğrulanmasına yardımcı olduğu algısı
5. *Görev Takdiri Desteği*; diğ erinin destek alıcısının çabalarını kabul ettiği ve yaptığı iş için takdir ifade ettiği algısı.
6. *Görev Zorluğu Desteği*; bir başkasının destek alıcısını, destek alıcısını daha fazla yaratıcılık, heyecan ve katılım için genişletmek, motive etmek ve yönlendirmek amacıyla bir görev veya etkinlik hakkında düşünme biçimine meydan okuduğu algısı.
7. *Somut Yardım Desteği*; diğ erinin destek alıcısına finansal yardım, ürünler ve / veya hediyeler sağladığı algısı.
8. *Kişisel Yardım Desteği*; bir başkasının bir işi yürütmek veya destek alıcısını bir yere götürmek gibi hizmet veya yardım sağladığı algısı.

Richman ve arkadaşlarına (1998) göre ergenlerin sosyal kaynaklardan beledikleri destekler farklıdır. Anne-baba temel destek kaynağıdır ve tüm alanlarda destek sağlamalıdır. Öğretmenler genellikle duygusal destek, kişisel yardım desteği ve takdir desteğini kullanırlar. Arkadaşlar ise somut destek ve takdir desteği sağ larlar.

Malecki ve Demaray (2003) da çalışmalarında öğrencilerin sosyal ağlarında (aile, öğretmen, arkadaş) Tardy'nin Sosyal Destek Modeli'ne göre, hangi destek türlerini (duygusal, bilgilendirici, değerlendirme ve araçsal) daha fazla algıladıklarını araştırmıştır. Sonuçlara göre, kızların yaşamlarında birçok kaynaktan erkeklere göre

daha fazla sosyal destek algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca sonuçlara göre; duygusal ve bilgilendirici desteğin ebeveynlerden en çok bildirilen destek türü olduğu; bilgilendirici desteğin en çok öğretmen ve okul kaynaklarından alındığı; duygusal ve enstrümantal desteğin en çok sınıf arkadaşlarından ve yakın arkadaşlardan elde edildiği görülmüştür.

2.1.2. Sosyal Destek Modelleri

Sosyal destekle ilgili literatürde temel iki teorik model bulunmaktadır (Cohen ve Wills, 1985, s. 311).

2.1.2.1. Tamponlama Modeli

Tamponlama modeline göre sosyal destek bireyleri stresli olayların potansiyel patojenik etkisinden korur. Stresli durumlarda ya da kriz anlarında kişiyi stresin olumsuz etkilerinden koruduğu gibi, stresin verdiği zararları azaltır. Adından da anlaşılacağı üzere sosyal destek – stresin neden olduğu tepkileri azaltarak veya önleyerek adeta bir tampon görevi görür. Kişinin zorluklarla başa çıkma yeteneğini güçlendirebilir ve belirli bir durumun oldukça stresli olarak değerlendirilmesini engelleyebilir. Ya da stresin neden olduğu tepkileri azaltarak veya ortadan kaldırarak veya fizyolojik süreçleri doğrudan etkileyerek stres deneyimi ve patolojik sonuçlar arasında ihtiyaç duyulan desteği sağlar (Cohen ve Wills, 1985). Örneğin öğrencinin algıladığı sosyal destek okul uyumsuzluğu ve sosyoekonomik durum açısından karşı koruyucu ve tamponlayıcı bir işlev görebilir (Demaray ve Malecki, 2002).

2.1.2.2. Ana Etki Modeli

Ana etki modeline göre sosyal destek bireylerin stres altında olup olmadıklarına bakılmaksızın sosyal kaynaklar aracılığıyla faydalı bir etkiye sahip olduğunu söyler. Ana etki modeli, sosyal destekteki artışın, mevcut destek düzeyine bakılmaksızın refahta bir artışla sonuçlanacağını varsaymaktadır. Kişinin psikolojik veya fiziksel

bozukluk olasılığını artıracak olumsuz deneyimlerden (örneğin, ekonomik veya yasal sorunlar) kaçınmasına da yardımcı olabilir (Cohen ve Wills, 1985). Sosyal destek kişinin sağlık durumu için koruyucu bir etki gösterir. Yapılan çalışmalar da sosyal desteğin alkol tüketme, sigara içme ve madde kullanımı gibi sorunlardan koruduğunu göstermektedir (Wills, Resko, Ainette ve Mendoza, 2004).

2.1.3. Algılanan Sosyal Destek

Sosyal ağlar, çevre tarafından sağlanan sosyal bağlantıları ifade eder (Prodicano ve Heller, 1983, s. 2; Yıldırım, 1997; Avcıbaşı, 2018). Bu sosyal ağlardaki değişimler kişinin sosyal destek düzeyini etkiler (Yıldırım, 1997). Sosyal ağların destek, bilgi ve geri bildirim sağladığı düşünülürse; algılanan sosyal destek bireyin destek, bilgi ve geri bildirim ihtiyaçlarının karşılandığına inandığı ölçü olarak tanımlanabilir (Prodicano ve Heller, 1983, s. 2). Algılanan sosyal destek, bireylerin kendilerine sunulan desteğin düzeyi ve kalitesi hakkındaki inançlarını ifade eder. Bu çok önemli bir faktördür, çünkü bireylerin desteğin mevcudiyeti ve ihtiyaç duyulduğunda alınabilecekleri hakkında nasıl düşündüklerini gösterir (Çakmak, 2019).

Alınan sosyal destek ve algılanan sosyal destek aynı düzeyi ifade etmeyebilir. Alınan sosyal destek gerçek düzeyi temsil ederken, kişinin algıladığı sosyal destek düzeyi, gerçek düzeyden daha düşük ya da yüksek olabilir. Algılanan sosyal destek muhtemelen bir yandan uzun süredir devam eden özellikler ve diğer yandan tutum veya ruh halindeki zamansal değişiklikler dâhil olmak üzere içsel faktörlerden etkilenmektedir (Procidano ve Heller, 1983, s. 2). Algılanan sosyal destek, kişinin olumsuz olaylarla başa çıkma yeteneği ile ilişkilidir (Mackinnon, 2012). Kişinin algıladığı sosyal destek; önceden ve şu anda aldığı ve gelecekte de almayı beklediği yardımlardır (Arslan ve Akın, 2014). Sosyal ağların yardım arayan bireyler üzerindeki etkisi olarak tanımlanabilir (Avcıbaşı, 2018).

2.1.4. Sosyal Desteğin Öğrencinin Akademik Hayatına Etkisi

Bir bireyin sosyal desteği anne karnında başlar. Anne kucağında pekişir ve çeşitli yollarla bebeğin desteklenmesi devam eder. Yaşam ilerledikçe, destek giderek ailenin diğer üyelerinden, daha sonra işteki ve toplumdaki akranlardan ve belki de özel ihtiyaç durumunda mesleklerindeki iş arkadaşlarından elde edilir (Cobb, 1976). Bir öğrencinin ise temel sosyal kaynaklarını anne-babası, öğretmenleri ve arkadaşları oluşturmaktadır. Bu sosyal ağların öğrencinin duyuşsal, bilişsel birçok durumunu etkilediği gibi okul yaşantısını da etkilemesi beklenir. Öğrencinin algıları akademik başarı üzerinde etkilidir (Ramirez, Machida, Kline ve Huang, 2014). Yapılan birçok araştırma da sosyal destek ile akademik başarı, öğrenci motivasyonu, okul uyumu, okul tutarlılığı duygusu, okula devam oranı, günlük okul sorunlarını ele alma yeteneği, zaman çalışması, akademik ve davranışsal uyum, okula katılım gibi sonuçlar arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (Rosenfeld, Richman ve Bowen, 2000).

Öğrencileri desteklemek ve akademik başarılarını yükseltmek, gelecekte daha başarılı ve olgun yetişkin bireyler için önemlidir (Rosenfeld, Richman ve Bowen, 1998: s. 311). Okul yaşantısı akademik başarının oluşması ve sürdürülmesi için önemli bir ortamdır. Fakat akademik başarı sadece bilişsel bir sürecin sonucu değildir. Sosyal ve duygusal yönleri akademik başarıdan ayıramayız çünkü öğrenme, sosyalleşme ve duyguların hepsi akademik başarı ile iç içedir (Nowakowska, 2014).

Yapılan araştırmalar da sosyal desteğin olumlu etkilerini göstermektedir. Algılanan sosyal desteğin stresi azaltarak akademik başarıyı geliştirdiği bilinmektedir (Yıldırım, 2006; Mackinnon, 2012). Ayrıca sosyal destek algısı yüksek ergenlerin daha fazla yaşam doyumu algıladıkları ve psikolojik uyumlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir (Kapıkıran ve Özgüngör, 2009). Malecki ve Demaray (2006) tarafından yapılan çalışmadan elden edilen bulgular, sosyal desteğin sosyoekonomik durum ve akademik başarı arasındaki ilişkide rol oynayabileceğini göstermektedir. Şahin (2016), 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları öğretmen destek düzeyi artıka akademik başarılarının arttığını belirlemiştir. Tayfur ve Ulupınar (2016) da sağlık yüksekokulu öğrencileriyle yürüttükleri çalışmalarında öğrencilerin akademik başarıları ile sosyal destek düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2.1.5. Akademik Destek

Sosyal destek, akademik desteği de kapsayan çok boyutlu bir kavramdır (Yıldız, Şenel ve Can, 2016). Akademik destek bir anlamda okul çağındaki çocuklara karşılaştıkları akademik güçlüklerle baş etmeleri için yakın çevreleri tarafından sağlanan destek türüdür. Öğrencilerin aynı zamanda okul hayatını kolaylaştıran bu destek, onların okula karşı olumlu tutum ve davranışlar kazanmasını da sağlayacaktır. Akademik destek; duygusal destek (ör. cesaret verme), araçsal destek (ör. ödevlere yardım etme, eğitim kaynakları sağlama) ve bilişsel destek (ör. eğitimsel başarının değerini iletme) gibi farklı destek unsurlarını içeren çok boyutlu bir yapıdır (Chen, 2005). Akademik destek algıları öğrencilerin mevcut ve gelecekteki eğitim çabalarına karşı onları önemseme, teşvik etme, yol gösterme, yardım etme ya da onlara ilham verme olarak tanımlanabilir (Plunkett, Henry, Houlberg, Sands ve Abarca-Mortensen, 2008)

Akademik destek genel olarak ebeveyn, öğretmen ve akranların öğrencilerin duygusal destek ve kurum içi destek dâhil olmak üzere akademik başarılarını kolaylaştırmak için sağladıkları doğrudan ve dolaylı kaynaklar dizisi olarak tanımlanmıştır (Chen, 2005; Nowakowska, 2014). Akademik destek öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler için akademik destek sağlayabilecek ebeveynler, öğretmenler ve akranlar öğrencilerin akademik yaşamları üzerinde etkileri olan önemli kaynaklardır. Öğrencinin yakın çevresindeki önemli kişilerden aldığı akademik destek öğrencilerin başarısı ile ilişkilidir (Plunkett ve diğ., 2008).

Okulda başarılı olan öğrencilerin çevrelerinden daha fazla destek alabilecekleri beklendik bir sonuçtur. Fakat akademik destek ile okul başarısı kötü olan öğrencileri okula kazandırmak da önemli bir sorumluluktur. Önemli olan bu öğrencilere istikrarlı ve başarılı öğrencilere göre daha fazla destek sağlamak olacaktır. Akademik olarak başarısız olan öğrencileri başarılı olmaları zaman alsa da akademik destek almak okula karşı olumlu duyuşsal davranışların gelişmesine yol açabilir. Okula ve eğitime ilişkin olumlu tutumlar ise sonrasında başarıyı getirebilir. Çevreden sağlanan akademik destek öğrencilerin akademik etkinliklere katılımlarını artırarak dolaylı yoldan okul başarılarını artırabilir. Daha fazla destek almak öğrencileri doğrudan daha başarılı bir öğrenciye

dönüştürme de onların daha yüksek performans sergilemelerine katkıda bulunarak akademik katılımlarını artırabilir. Bu sayede öğrenciler okulda daha başarılı olmak için akademik etkinliklere daha fazla yönelebilir. Bunun yanında akademik başarısı düşük olan öğrenciler yakın çevresi tarafından ne kadar çok desteklenirse kendilerini akademik etkinliklere yönelme konusunda daha sorumlu hissedebilirler (Chen, 2005).

Öğrencilik hayatının başlamasıyla anne babanın yanında, okul içindeki öğretmenler ve edinilen arkadaşlar önemli destek kaynağı haline gelir. Akademik yaşamlarında aktif yer alan bu kişilerin sağlayacakları destek önemlidir. Bu nedenle akademik destek kaynağı açısından üç boyutta incelenebilir.

2.1.5.1. Anne-Baba Desteği

Akademik desteğin sağlandığı ağılardan ayrıntılı bahsetmek gerekirse ilk bahsetmemiz gereken akademik destek kaynağı ailedir. Bir bireyin toplumdaki ilk dâhil olduğu grup ailedir ve ailede geçirilen yaşantı çocuğun toplumdaki rolünü ve hayata karşı duruşunu etkilemektedir. Bu akademik destek birçok destek türünü barındırır. Örneğin bir çocuğun öncelikle sevmeye yani duygusal bir desteğe ihtiyacı vardır. Aynı zamanda bakıma muhtaçtır, ihtiyaçlarını karşılamak ailenin sorumluluğundadır. Bebeklikten çocukluğa geçtiği dönemde yeni bir destek alanı oluşur. Öğrencilik hayatının başlamasıyla anne-babanın çocuğa sunacağı destek hayli önemlidir. Bu destek ailenin sağladığı akademik destektir. Özellikle anne babanın, öğrencinin derslerde karşılaştıkları zorluklarla, öğretmenleriyle ya da arkadaşlarıyla yaşadıkları iletişim problemlerinde destek olmaları öğrencinin akademik yaşantısını kolaylaştırır.

Ailenin katılımı, öğrencinin davranışlarını geliştirir ve akademik başarısını artırır (Lee, Kushner ve Cho, 2007). Epstein (1992) ailelerin okuldaki akademik katılımını altı kategoriye ayırmıştır (Epstein, 2010). Bunlar:

1. *Ebeveynlik*: Aileler, çocukların sağlık ve güvenliğini sağlamaktan, okula hazırlayan ve sınıflar arasında sağlıklı çocuk gelişimini sürdüren ebeveynlik becerileri ve çocuk yetiştirme yaklaşımlarının geliştirilmesinden ve okul

yıllarında öğrenmeyi ve davranışı destekleyen olumlu ev koşullarının geliştirilmesinden sorumludur.

2. *İletişim:* Bildirimleri, telefon görüşmelerini, ziyaretleri, rapor kartlarını ve çoğu okulun sağladığı ebeveynlerle yapılan konferansları içerir.
3. *Gönüllülük / Okulda katılım:* Öğrencilerin performanslarını, sporu veya diğer etkinlikleri desteklemek için okula gelen aileler gibi okulun diğer bölgelerindeki öğretmenlere, yöneticilere ve sınıftaki çocuklara yardımcı olan ebeveynler ve diğer gönüllüler de dâhil olur.
4. *Evde öğrenme:* Öğretmenler ebeveynlerden evde kendi çocuklarını izlemelerini ve onlara yardımcı olmalarını ister.
5. *Karar verme:* Öğretmenler ebeveynlere, çocuklarının sınıf çalışmasıyla koordine edilen veya öğrenmeyi ilerleten veya zenginleştiren evdeki öğrenme etkinlikleri hakkında nasıl etkileşimde bulunmalarında yardımcı olurlar.
6. *Toplulukla işbirliği yapma:* İşbirliği, çocukların ve ailelerin bakım, sağlık hizmetleri, kültürel etkinlikler gibi hizmetlere destek veren veya koordine eden okul programlarını içerir.

Ebeveynler okul ödevlerine yardım ederek, okul etkinliklerine katılarak, öğrencinin sportif faaliyetlerini takip ederek, okuldaki durumunu izleyerek destek olabilirler. Bu akademik katılım öğrencinin de akademik başarısını artıracaktır (Lamborn, Brown, Mounts ve Steinberg, 1992).

Algılanan aile desteği, öğrencinin birçok psikolojik ve bilişsel durumunu etkilemektedir. Örneğin; ailenin öğrenciye sağladığı akademik desteğin akademik başarıyı artırması beklendik bir sonuçtur. Nitekim yapılan birçok araştırmada bu sonucu desteklemektedir (Yıldırım ve Ergene, 2003; Yıldırım, 2006; Ramirez ve diğ., 2014).

Bunun yanında Başer (2006) üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmasında aile sosyal desteğinin kendini kabul düzeyini artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Arslan (2009)

algılanan aile desteğinin öğrencinin sosyal problem çözme becerilerini artırdığını belirtmiştir. Akdaş (2013) sağlık meslek lisesi öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada algılanan aile desteği yüksek olan öğrencilerin mesleki olgunluklarının daha fazla olduğunu ve mesleklerini isteyerek seçmelerinde aile desteğinin etkisi olduğunu belirtmiştir. Kemer ve Atik (2005) aileden alınan sosyal destek arttıkça öğrencilerin umut düzeylerinin de arttığını bulmuştur. Öztürk (2014) ise aileden alınan sosyal desteğin artmasıyla sosyal kaygı düzeyinin de azalacağını belirtmiştir. Yapılan bir başka çalışmada ise ailelerinin okulla ilgili çalışmalarıyla ilgilendiğini fark eden, okul hakkında sorular soran anne-babanın ve iyi notlar aldığı hissettirilen öğrencilerin akademik öz yeterliliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür (Ramirez ve diğ., 2014).

2.1.5.2. Öğretmen Desteği

Çocuğun okula başlamasıyla birlikte yeni girdiği bu ortamda ona en önemli desteği öğretmenleri sağlayacaktır. Öğretmenin sağlayacağı sosyal destek pek çok farklı alanda olabilir. Öğrencinin öğretmeniyle bağ kurabilmesi için duygusal desteğe ihtiyacı vardır. Öğretmenin değer vermesi ve saygı duyması öğrenciyi motive edecektir. Bunun yanında bilgi desteği sayesinde akademik olarak gelişmesi sağlanacaktır. Kısacası öğretmen desteğini bütünsel düşündüğümüzde, öğrencinin okuldaki vaktini bilgi anlamında doyurmalı ve öğrencinin ihtiyaç anında öğrenmesini kolaylaştırmalıdır. Sosyal ilişkilerinin gelişmesini sağlamalı ve doğru iletişim kurmayı öğretmek günlük hayatındaki insan ilişkilerini de düzenlemelidir. Arkadaşlarıyla aralarında zaman zaman hakem görevi üstlenip sorunları çözmelerine yardım etmelidir. Bu açıdan baktığımızda akademik olarak belki de en kritik üyeler öğretmenlerdir. Öğretmen desteği, akademik başarı, akademik katılım gibi birçok olumlu etkileri artırırken, olumsuz akademik etkileri de azaltacaktır.

Öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri özenli, anlaşılır, adil ve iyi düzenlenmiş bir öğrenme ortamı sunmalarıdır. Bu beklentiler gerçekleştiği takdirde öğrencilerin akademik katılım düzeyi artacaktır. Artan akademik katılım doğal olarak akademik başarıyı etkiler ve dolaylı yoldan ileriki yıllardaki okul hayatını da olumlu şekilde etkileyecektir(Klem ve Connell, 2004: s. 270).

2.1.5.3. Arkadaş Desteği

Arkadaşlık ilişkileri bireylerin ilgi alanları, değerler, inançlar gibi ortak özellikler etrafında buluşmasıyla başlar. Okul yaşamında genellikle akranlarla arkadaşlık ilişkileri daha rahat kurulur. Akran ilişkilerinin ergenlik döneminde daha belirgin hale geldiğini söyleyen Brown ve Larson (2009)'a göre bu ilişkiler daha karmaşık olur. Arkadaşlık grubuna kabul edilme ve yer edinme önemli hale gelir. Arkadaşlık ilişkileri gelişmeyen ergenlerin kişisel, sosyal ve akademik gelişimleri de olumsuz etkilenmektedir.

Arkadaşlık ilişkilerinin daha önemli hale gelmesiyle ergenler, kişisel problemlerini arkadaşlarına danışma ihtiyacı hissederler ve birbirlerine destek olurlar. Aynı zamanda bir gruba ait olma duygusu, güven duygusu, sevilme ve kendini kabul de bu sayede gelişir. Arkadaş grubunda tavsiyelerde bulunmaya ve yardımcı olmaya çalışmakla sosyal olarak kendini kanıtlamış hissetmektedir. Aslında bu sayede yetişkinlik dönemindeki kişisel ilişkilerinde zorluk yaşamaz, sosyal hayatında uyum problemlerini kolaylıkla çözer ve mutlu bir birey olur (Demir, Baran ve Ulusoy, 2005).

Okul hayatının önemli sosyal ağlarından birisi arkadaşlardır. Öğrencilikte seçilen arkadaş grupları genelde sınıf arkadaşları/akranlardan meydana gelir. Okulda sosyal yaşamın önemli üyeleri olan arkadaşlar akademik destek konusunda etkilidir. Sağlanan akran desteği saygı, ortak sorumluluklar ve neyin faydalı olacağıyla ilgili karşılıklı anlaşma üzerine kurulu yardım alma-verme sistemidir (Mead, Hilton ve Curtis, 2001).

Avcı ve Yıldırım (2014)'e göre arkadaş desteğinin ergenlerde şiddet eğilimini ve yalnızlık duygusunu önleme katkısı vardır. Arkadaşların sağladığı akademik destek aynı zamanda akademik motivasyonu artırmaktadır (Alfaro, Umaña-Taylor ve Bámaca, 2006: s. 281).

Öğrencilik hayatında arkadaşlardan alınan desteğin akademik başarıyı olumlu etkilediği birçok araştırmada ortaya konmuştur (Yıldırım, 1997; Atasoy ve Doğu, 2017). Bunun aksini ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur. Bazı çalışmalarda akademik başarı ile akran desteği arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Kapıkıran ve Özgüngör, 2009; Çırpan, 2013; Çırpan ve Çınar, 2013). Bunun yanında unutmamalıdır ki arkadaşlar ve akranlar her zaman istedik davranışları desteklemezler. Sorunlu davranışların

arkadaşlar tarafından desteklenmesi arkadaş desteğinin akademik başarı üzerindeki etkisini yok edecektir. Dikkate alınması gereken olumlu sosyal destektir (Hogan ve diğ., 2010).

2.1.6. Yaşam Doyumu

İnsanlığın varoluşundan bu yana mutluluk kavramı çok tartışılmıştır. Filozofların sorduğu “Mutluluk nedir?” sorusundan itibaren birçok farklı fikir ortaya atılmıştır. Mutluluk için birçok tanım yapılmıştır. Kimine göre mutluluk hayatımızdaki en büyük arzumuzdur, kimine göre yaşamdan zevk alma halidir, kimine göre ise mutlu olmanın yolu iyi bir insan olmaktan geçer. Mutluluğun kişilere göre değişen tanımlarıyla çok geniş bir kavram olduğu söylenebilir. Literatürde mutlulukla beraber ilk akla gelen kavramlar ise öznel iyi oluş ve yaşam doyumudur.

Mutluluk birçok anlama gelen bir kavramdır. Kastettiği anlamlardan biri de bireyin yaşamından duyduğu genel memnuniyet ve doyumdur. Yaşam doyumunu kişinin yaşam kalitesini kendi oluşturduğu ölçütlere göre bütüncül değerlendirmesi olarak tanımlanabilir (Shin ve Johnson,1978, s. 476-478). Yaşam doyumunu kavramını ortaya atan Neugarten ve arkadaşları (1961) yaşlıların refah düzeyini belirlemeyi amaçlayan bir ölçüt geliştirmeyi amaçlamıştır ve çalışmasında kişinin “psikolojik iyi olma halinin” özelliklerini şu şekilde açıklamıştır:

- Gündelik yaşamında yaptığı faaliyetlerden haz alır.
- Hayatını anlamlı bulur ve olduğu gibi kabul eder.
- Hedeflerine ulaşmada kendini başarılı görür.
- Olumlu bir benlik imajına sahiptir.
- Mutlu ruh halini ve iyimser tutumunu korur.

Neutargen ve arkadaşları (1961) bu özelliklere sahip olma halini psikolojik iyi olma, ayarlama, moral kelimelerinin tam olarak karşılamayacağını belirtmiş ve ilk defa “yaşam doyumunu” kavramı literatüre girmiştir.

Yaşam doyumu öznel iyi oluş kavramıyla ilişkilidir. Kişinin kendini “psikolojik olarak iyi hissetmesi” hali ve mutlu olması öznel iyi oluş kavramıyla açıklanır. Öznel iyi oluş kişinin kendini ve yaşamını değerlendirmesiyle oluşan, iyi yaşamı tanımlamaya yönelik bir kavramdır ve konuşma dilinde mutluluk yerine de kullanılabilir. Bireylerin yaşamlarındaki bilişsel ve duyuşsal değerlendirmeleri ifade eder (Diener, 2000, s.34). Öznel iyi oluş üç bileşenden oluşmaktadır: Olumlu etki, olumsuz etki ve yaşam doyumu (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985: s.71; Diener, 1994: s.103; Huebner, 1991: s.231; Myers ve Diener, 1995: s.10). Olumlu ve olumsuz etki öznel iyi oluşun duyuşsal değerlendirmelerini ifade eder. Diener’e göre olumlu ve olumsuz etki öznel iyi oluşun hedonik (duyuşsal) bileşenleridir. Bu hedonik bileşenler dışında kişinin bir bütün olarak yaşamından tatmin olma durumunu ifade eden kavram yaşam doyumudur. Çoğunluk olarak yaşam doyumu ve duyuşsal bileşenler orta veya yüksek derecede birbirleriyle ilişkilidir. Fakat kişinin yaşam doyumu ile hayatındaki olumlu ve olumsuz etkilerin uyumsuz olabileceği göz ardı edilmemelidir. Örneğin, sefalet içinde yaşayan bir sanatçının yaşam doyumu onca olumsuz etkiye rağmen çok yüksek olabilir (Larsen ve Eid, 2008: s. 4).

Yaşam doyumu öznel iyi oluşun bilişsel değerlendirmesini ifade eder. Aile, arkadaşlar gibi yaşamın belirli alanlarından ziyade yaşamın bütün olarak değerlendirilmesidir (Huebner, 1991). Her bireyin kendine özgü oluşturduğu standartlara göre mevcut durumları içinde ne kadar hoşnut olduğunu bilişsel olarak yargılamaları sürecidir (Diener ve diğ., 1985).

2.1.7. Okul Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu yaşantımızın farklı alanlarında ele alınabilecek çok boyutlu ve karmaşık bir kavramdır. Okul çağı çocukları için yaşam doyumu içerisinde ele alınması gereken boyutlardan biri de okul yaşam doyumudur. Okul yaşam doyumu öğrencilerin okula karşı geliştirdiği genel duygu, tutum ve davranışlarını kapsamaktadır. Okul yaşam doyumu; okulu oluşturan bütün etmenlerin olumlu bir şekilde öğrenciye etki etmesi sayesinde öğrencilerin genel olarak elde ettikleri memnuniyet olarak belirtilmektedir. Aynı zamanda okulda yaşanan olumlu yaşantılar sonucu gelişen olumlu benliğin bir parçasıdır. Okuldaki olumlu yaşantılar arttıkça okul doyumunun da artması beklenir.

Okul doyumunu kazandırdığı deneyimlerle bireyin genel yaşam doyumunu da etkileyecek bir boyut olması sebebiyle önemli bir boyuttur (Alsaç, 2019).

Okul yaşam doyumunu, öğrencinin okul yaşantısını algıladığı biçimiyle bilişsel olarak değerlendirmesidir (Özçelik, 2019). Karatzias ve arkadaşları (2002) okul doyumunu, öğrencilerin okuldaki katılımlarıyla oluşan deneyimlerinin oluşturduğu memnuniyet duygusu olarak tanımlamışlardır. Şahin' e (2018) göre ise öğrencilerin ve aynı zamanda öğretmenlerin de okula karşı gelişen duygularının bir tepkisidir.

Çocukların günün büyük bir kısmını geçirdikleri okulla ve burada nasıl zaman geçirdikleriyle ilgili iyi hissetme hakları vardır. Dolayısıyla okullar, çocukların değer verdiği ve hoşlandığı ortamlar olmalıdır. Fakat eğitim kurumlarının gelişmesine yönelik değişiklikler genellikle akademik başarı gibi bilişsel konulara yönelik olup, duyuşsal konular göz ardı edilmektedir. Okul doyumunu da ihmal edilen bu konuların başında gelmektedir. Literatüre bakıldığında öğrencilerin okul yaşamına yönelik değerlendirmeleriyle ilgili çok az bilgi bulunmaktadır. Bununla birlikte yapılan çalışmaların çok azında okul yaşam doyumunu etkileyen değişkenlere değinilmiştir. Ancak öğrencilerin okullarını nasıl değerlendirdiğini anlamak ve hangi unsurların okul doyum düzeyi ile ilişkili olduğunu bilmek önemlidir. Okul doyumunu düzeyi psikolojik refahın yanı sıra okul katılımı, devamsızlık oranı, okulu bırakma ve davranışsal sorunları da etkilemektedir (Verkuyten ve Thijs, 2002).

Yüksek okul yaşam doyumunu, okula yönelik olumlu tutumları geliştirip akademik başarı, öğrenci motivasyonu gibi faktörleri olumlu yönde etkilerken; okuldan kaçma, okulu bırakma davranışlarını, depresyon ve psikosomatik belirtileri azaltmaktadır. Ayrıca okul doyumunu yalnızca öğrenciler için fayda sağlamayıp öğretmenlerin ruhsal sağlığını korumasında ve stresten korunmasında fayda sağlamaktadır (Ervasti, Kivimäki, Puusniekka, Luopa, Pentti, Suominen, Ahola, Vahtera ve Virtanen,2012)

Okul doyumunu birçok değişkeni etkilemekle birlikte birçok değişkenden de etkilenmektedir. Okulda başarılı olan öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin daha yüksek olması beklenmektedir. Fakat okul doyumunu düzeyini açıklamada akademik başarı tek başına yeterli değildir (Verkuyten ve Thijs, 2002). Okul doyumunu; okul iklimi, akran ilişkileri, sınıfta yapılan uygulamalar gibi çevresel faktörlerden etkileneceği gibi

cinsiyet, yetenek, aile yapısı gibi kişisel durumlardan da etkilenebilir (Baker, Dilly, Aupperlee ve Patil, 2003). Karatzias ve arkadaşları (2002) çalışmalarında okul yaşam kalitesi ile okul doyumunun birbiriyle ilişkili olduğunu ve okul yaşam kalitesinin okul yaşam doyumunun bir göstergesi olduğunu belirtmişlerdir. Baker ve diğ., (2003) çalışmalarında, olumlu sınıf ikliminin stres ve psikolojik sıkıntı üzerindeki etkiyi azaltarak, okul memnuniyetini doğrudan ve dolaylı olarak etkilediğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla, olumlu bir sınıf ikliminin öğrencilerin okul doyumları için önemli bir kaynak olduğu görülmektedir.

2.2.İlgili Araştırmalar

Bu bölümde sırasıyla yurt içinde ve yurt dışında yapılan sosyal destek ve yaşam doyumu ile ilgili araştırmalarda elde edilen bulgular verilmiştir.

2.2.1.Sosyal Destek Konusunda Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Polat (2019) çalışmasında öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri (arkadaş ve öğretmen desteği) ve okulla özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Devlet okulunda öğrenim gören 1278 ortaokul öğrencileriyle (6,7 ve 8. sınıf) yürüttüğü çalışmasında cinsiyet, sınıf düzeyi ve ailenin geliri değişkenlerinin anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını da incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla arkadaş ve öğretmen desteği algılamaktadır, okulla özdeşleşme düzeyleri ise daha yüksektir. 7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre arkadaş desteğini daha fazla algılamaktadır. Sınıf düzeyi arttıkça algılanan öğretmen ve arkadaş desteği artmaktadır. Bununla birlikte algılanan sosyal destek ve okulla özdeşleşme düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Çakmak (2019) çalışmasında Suriyeli ve Türk ergenlerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile psikolojik iyi oluş düzeylerini karşılaştırmıştır. Çalışma 178 Suriyeli, 238 Türk ergen ve anneleri ile yürütülmüştür. Cinsiyet, ekonomik durum, yaşanan travmatik durumlar ve sağlık durumlarının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkileri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre Suriyeli öğrencilerin sosyal destek ve

psikolojik iyi oluş düzeyleri Türk ergenlere göre daha düşüktür. Ergenlerin algıladıkları sosyal destek arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyleri artmıştır.

Avcıbaşı (2018) çalışmasında 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile empati kurma becerileri arasında ilişkiyi araştırmıştır. 323 ortaokul öğrencisiyle yürüttüğü çalışmasında algılanan sosyal destek ile empati kurma becerisi arasında pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Algılanan arkadaş ve öğretmen desteğinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Buna göre kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla arkadaş ve öğretmen desteği algılamaktadırlar.

Şahin (2016) yaşları 12-15 arasında değişen 139 ortaokul öğrencisi ile yürüttüğü çalışmasında algılanan sosyal destek ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını; aile, arkadaş ve öğretmen desteğinden hangilerinin akademik başarıyı yordadığını araştırmıştır. Bulgulara göre 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyi arttıkça okul başarısının da arttığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin en fazla aile desteği algıladıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşları ile öğretmen desteği arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin yaşı arttıkça algıladıkları öğretmen desteğinin düzeyi azalmıştır.

Yıldız, Şenel ve Can (2016) farklı branşlardaki öğretmen adaylarıyla yürüttükleri çalışmada akademik destek algıları ile akademik beklentiye yönelik stres düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre kadın öğretmen adaylarının algıladıkları akademik destek erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksektir. Öğretmen adaylarının algıladıkları akademik destek düzeyi arttıkça akademik beklentilere yönelik stresleri de artmaktadır. Akademik desteğin alt boyutlarından bilgi desteği, saygı desteği, motivasyon desteği ve rahatlama desteği ile ebeveyn/aile beklentilerine yönelik stres ve kişisel beklentilere yönelik stres arasında pozitif yönde ve düşük korelasyonda ilişki bulunmuştur.

Kutsal ve Bilge (2012) çalışmalarında lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesini amaçlamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre yüksek sosyal destek algılayan öğrencilerin daha az tükenmişlik

yaşadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen desteğinin, aile ve arkadaş desteğine göre tükenmişliğe daha iyi etki ettiği saptanmıştır.

Akkaya (2011) 12. sınıfa devam etmekte olan 400 öğrenci ile yürüttüğü çalışmada öğrencilerin algıladıkları sosyal destek ile öz duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre aile, arkadaş, öğretmen desteği düzeyleri ve toplam sosyal destek düzeyleri ile öz duyarlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Arkadaş, öğretmen ve toplam sosyal destek puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmazken, aile desteği ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla aile desteği algıladığı görülmüştür.

Cırık (2010) ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada sosyal destek puanlarının (aile, arkadaş, öğretmen) ve destek türlerinin (duygusal, bilgisel, değerlendirici, araçsal) önem ve sıklıklarını farklı değişkenlere göre araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ailelerinden, öğretmenlerinden, sınıf arkadaşlarından, yakın arkadaşlarından ve okuldaki diğer insanlardan aldıkları sosyal destek düzeyleri arttıkça akademik başarılarının da arttığı belirlenmiştir. Sınıf düzeyi bakımından alt sınıflardaki öğrencilerin sosyal destek puanlarının, üst sınıflara göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla sosyal destek algılamaktadır. Anne babanın eğitim düzeyinin iyi olması da algılanan sosyal desteği artırmaktadır. Özel okulda okuyan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ise devlet okullarındaki öğrencilere göre daha fazladır. Öğrenciler koşullara göre farklı sosyal destek kaynaklarından farklı sosyal destek türü beklemektedir. Buna göre öğrenciler ailelerinden bekledikleri en önemli destek türü duygusal destektir. Bunu araçsal, bilgisel ve değerlendirici destek izlemektedir. Öğretmenlerinden bekledikleri en önemli destek türü bilgisel destektir. Bunu sırasıyla duygusal, araçsal ve değerlendirici destek izlemektedir. Sınıf arkadaşlarından bekledikleri en önemli destek türü duygusal destektir. Bunu sırasıyla araçsal, bilgisel ve değerlendirici destek izlemektedir.

Çalışkan ve Çınar (2010) çalışmalarında, 378 öğrenci sağlık meslek yüksekokulu öğrencisinin akran desteğini fiziksel yardım, akademik yardım ve duygusal yardım alt boyutlarında incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre en çok fiziksel yardım aldıkları, duygusal ve akademik yardım düzeyinin ise birbirine yakın

olduğu görülmüştür. Ayrıca dördüncü sınıf öğrencilerinin duygusal, fiziksel ve toplam yardım puanlarının diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. İncelenen yaş, bölüm, cinsiyet, öğrencilerin öğrenimleri süresince ikamet ettikleri yer, aile tipi, kardeş sayısı, sportif faaliyetler ve hobilerinin olması değişkenlerinin akran desteği puanlarında ve alt boyut puanlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Kapıkıran ve Özgüngör (2009) çalışmalarında sosyal desteğin (aile, arkadaş, özel insan boyutları) öğrencilerin akademik başarılarına ve güdülenme düzeylerine olan etkisini ve bu etkinin lise türlerine göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre aile desteği akademik başarıyı yordarken, arkadaş ve özel insan desteği akademik başarıyı yordamamıştır. Benzer şekilde algılanan aile desteği güdülenme düzeyini de yordamaktadır. Lise türlerine göre yapılan analizde Anadolu liselerinde eğitim gören öğrencilerin akademik ortalamalarının tek yordayıcısının cinsiyet olduğu; genel liselerde eğitim gören öğrencilerin akademik ortalamalarının en önemli yordayıcılarının güdülenme ve algılanan aile desteği olduğu; meslek lisesinde eğitim gören öğrencilerin akademik ortalamalarının ise en önemli yordayıcılarının ise annenin eğitim durumu ve güdülenme olduğu görülmüştür.

Demirtaş (2007) 8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin ve yalnızlık düzeylerinin stresle başa çıkma üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Bunun yanında sosyal destek düzeyi, yalnızlık düzeyi ve stresle başa çıkma düzeylerini birtakım değişkenler açısından incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre cinsiyete göre üç kavram için de anlamlı bir fark bulunmamıştır. Annenin çalışıp çalışmama durumu değişkenine göre, annesi çalışan öğrenciler stresle başa çıkma konusunda daha başarılıdırlar. Babanın çalışıp çalışmaması ise sosyal destek, yalnızlık düzeyi ve stresle başa çıkma düzeyini etkilememektedir. Ekonomik durum açısından bakıldığında; ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler daha yalnızlar, sosyal destek düzeyleri düşük ve stresle başa çıkmakta zorlanmaktalar. Fakat ekonomik durum ile algılanan öğretmen desteği ve algılanan arkadaş desteği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kardeş sayısı sosyal destek ve stresle başa çıkma düzeylerini etkilemezken, yalnızlığı etkilemiştir. Buna göre kardeş sayısı üçten fazla olan öğrenciler daha yalnız bulunmuştur.

Soylu (2002) çalışmasında, üniversite sınavına hazırlanan 488 öğrencinin aile desteği düzeyinin cinsiyet, ekonomik durum, ebeveyn eğitim durumu ve sınava giriş

sayısı değişkenleri ile birlikte psikolojik durumları üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, birçok araştırmanın tersine, kız öğrencilerin algıladıkları sosyal destek daha düşüktür. Ayrıca depresyon belirtileri kız öğrencilerde daha fazla görülmüştür. Ekonomik durumları iyi olan öğrencilerin daha fazla sosyal destek algıladıkları görülmüştür. Üstelik sosyoekonomik statü yükseldikçe olumsuz psikolojik etkilerde (anksiyete, depresyon vb.) de azalma meydana gelmiştir. Anne ve babaların eğitim durumu iyileştikçe öğrencilerin hem algıladıkları sosyal destek artmakta hem de psikolojik belirtiler azalmaktadır. Sınava birden fazla giren öğrencilerin, ilk defa girenlere göre daha fazla psikolojik belirti gösterdiği görülmüştür. Bulgulara göre algılanan sosyal destek düzeyi psikolojik belirtileri yordamaktadır. Sosyal destek düzeyi arttıkça öğrencilerin ruh hallerinde iyileşmeler görülmekte ve psikolojik etkilerde azalma meydana gelmektedir.

Erdeğer (2001) lise ğrencilerinin sosyal destek düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında; cinsiyet, akademik başarı durumları, anne babanın eğitim seviyesi, ailenin gelir durumu, arkadaş ilişkileri, kardeş ilişkileri, anne-baba tutumları gibi değişkenleri de incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre sosyal destek düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle öğrencilerin yalnızlık düzeyleri arttıkça algıladıkları sosyal destek azalmıştır. Cinsiyet ile sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kız ğrencilerin sosyal destek düzeyleri erkek öğrencilerden fazladır. Anne babanın eğitim durumu, ailenin gelir durumu değişkenleri ile sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Akademik başarı durumları ile sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre kendini akademik olarak başarılı bulan öğrencilerin sosyal destek düzeyleri kendini orta ve düşük derecede başarılı bulanlara göre daha yüksektir.

Yıldırım (2000) alışmasında yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek değişkenleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Sosyal desteği aile, ğretmen ve arkadaş desteği alt boyutlarında incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre aile desteği ve ğretmen desteği ile akademik başarı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir farklılık vardır. Arkadaş desteği ise akademik başarıyı yordamamaktadır. Öğrencilerin yalnızlık hissi ve sınav kaygısı arttıkça akademik başarıları düşmektedir.

Akademik başarıyı sırasıyla; öğretmen desteği, aile desteği, yalnızlık ve sınav kaygısı etkilemektedir.

Budak (1999) çalışmasında algılanan sosyal destek algıları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre aileden ve arkadaşlardan alınan sosyal destek, problem çözme becerisini yordamaktadır. Öğretmenlerden alınan sosyal desteğin ise problem çözmeye etkisi anlamlı düzeyde olmamıştır.

2.2.2.Sosyal Destek Konusunda Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Plunkett ve arkadaşları (2008) Meksika kökenli 216 dokuzuncu sınıf öğrencisiyle yürüttükleri çalışmalarında, öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılıkları açıklamayı ve bu farklılığın oluşmasında akademik desteğin katkılarını belirlemek istemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre anne ve babanın desteği ile akademik başarı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Araştırmada en dikkat çeken sonuç kız öğrencilerin akademik başarılarında baba desteği, erkek öğrencilerin akademik başarılarında anne desteği daha baskındır. Genel anlamda bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin akademik memnuniyet ve akademik başarılarında öğretmen desteği daha önemlidir. Akademik başarının açıklayıcısı olarak arkadaş desteği an az önemli bulunmuştur.

Alfaro, Umaña-Taylor ve Bámaca (2006) Latin ergenlerin çevrelerinden aldıkları sosyal desteğin akademik motivasyonlarını nasıl etkilediğini araştırmışlardır. 154 erkek ve 156 kız Latin ergenle yürüttükleri çalışmalarında erkek öğrencilerin motivasyonunda babalarının ve öğretmenlerinin akademik desteğinin etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kız öğrencilerin akademik motivasyonunda ise annelerinin ve öğretmenlerin akademik desteğinin etkili olduğu bulunmuştur.

Malecki ve Demaray (2006) 6, 7, 8. sınıftan oluşan 164 ortaokul öğrencisini sosyoekonomik olarak sınıflandırdığı çalışmalarında sosyal desteğin akademik performans üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmadaki asıl amaç sosyal desteğin ekonomik durum ile akademik performans arasında tampon görevi görüp görmediğini incelemektir. Elde edilen bulgulara göre ekonomik durumu iyi olarak sınıflandırılan

öğrencilerin sosyal destek düzeyleri ile ders notları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sosyoekonomik durumu kötü olan öğrencilerin sosyal destek düzeyleri ders notları arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre toplam sosyal destek puanının, okuma ve dil derslerinin not ortalamalarıyla; algılanan aile desteğinin okuma, dil ve fen derslerin not ortalamalarıyla; algılanan öğretmen desteğinin okuma, dil ve sosyal bilimler derslerinin not ortalamalarıyla; arkadaş desteğinin okuma dersinin not ortalamalarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Sonuç olarak düşük sosyoekonomik duruma sahip öğrenciler için ebeveyn ve arkadaş desteği sosyoekonomik durum ile akademik performans arasında tampon görevi görmüştür. Yüksek sosyoekonomik duruma sahip öğrenciler için sosyal destek not ortalamaları için bir etki oluşturmamıştır. Bulunan bir diğer bulgu ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla sosyal destek almaktadırlar.

Chen (2005) Hong Kong'da bulunan bir ortaokuldaki 270 öğrenciyle yaptığı araştırmada öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin (aile desteği, öğretmen desteği, arkadaş desteği), algıladıkları akademik katılımları ve akademik başarıları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre üç sosyal destek türünde de öğrencilerin akademik katılımları aracılığıyla akademik başarılarında artış bulunmuştur. Başarıya en çok katkı sağlayan öğretmen desteği olarak görülmüştür. Bunu sırasıyla aile desteği ve arkadaş desteği izlemektedir.

Demaray ve Malecki (2002) yaşadıkları çevrede azınlık durumda ve yoksulluk içinde olmalarından dolayı okul başarısızlığı riski taşıyan İspanyol öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile okul uyum göstergeleri, kişisel uyum ve duygusal semptomlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma 6, 7, 8. sınıf öğrencileri arasından seçilen risk altındaki 125 öğrenci ile yürütülmüştür. Bulgulara göre aile desteği olumlu (daha iyi okul uyumu ve daha yüksek akademik benlik kavramı) ve olumsuz sonuçlarla (uyum ve davranış sorunları, suçluluk, geri çekilmiş davranış ve umutsuzluk, duygusal sorunlar, depresyon ve düşük benlik kavramı) yakından ilişkilidir. Sınıf arkadaşı desteği klinik sonuçlarla ilgilidir. Öğretmen desteği de okul uyumsuzluğunu önemli ölçüde yordamaktadır.

Rosenfeld, Richman ve Bowen (2000) tarafından yapılan çalışmada ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal destek kaynakları (ebeveyn, arkadaş ve öğretmen) tarafından

algıladıkları destek düzeyi ile okul sonuçları arasındaki ilişki incelenmiştir (Örneğin; sosyal destek kaynaklarının üçünden de destek algılayan öğrencinin mi yoksa iki sosyal destek kaynağından destek alan öğrencinin mi daha başarılı olabileceği gibi.) Araştırma sonuçlarına göre her üç sosyal destek kaynağından yüksek düzeyde destek algılayan öğrenciler; bir veya iki sosyal destek kaynağından destek algılayan öğrencilere göre daha iyi okul notu almaktadır. Bunun yanında okula daha fazla katılım sağlamakta, daha fazla okul memnuniyeti yaşamakta ve problemlili davranışlardan kaçınmakta oldukları belirlenmiştir. Öz yeterlilikleri diğer öğrencilere göre daha olduğu da saptanmıştır.

Pengilly ve Dowd (2000) çalışmalarında sosyal desteğin, dayanıklılığın ve dayanıklılığın bileşenleri olan bağlılık, meydan okuma ve kontrolün stres ve depresyon üzerindeki hafifleten etkilerini incelemişlerdir. Bulgulara göre dayanıklılık ve dayanıklılığın bileşenleri stres ile yüksek korelasyona sahiptir. Stres depresyonun anlamlı bir yordayıcısıdır. Dayanıklılık, stres ve depresyon arasında hafifleten bir etkiye sahiptir. Dayanıklılığın bileşenlerinden sadece bağlılık, stresin depresyon üzerinde tampon görevi görmüştür. Benzer şekilde yüksek sosyal destek de stres ve depresyon arasındaki ilişkiyi yumuşatma eğilimindedir.

2.2.3.Yaşam Doymu Konusunda Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

Beksaçı (2019) 442 eğitim fakültesi öğrencisi (Pdr, sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliği bölümleri) ile yürüttüğü çalışmasında yaşam doymu ile depresyon ve kaygı düzeylerinin ilişkisini araştırmıştır. Araştırmada cinsiyet, yaş, ekonomik durum ve öğrencilerin okudukları bölüm gibi değişkenlerin etkisi de incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; yaşam doymu ile depresyon düzeyi arasında orta düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır. Yani depresyon düzeyi arttıkça yaşam doymu düzeyi azalmaktadır. Depresyon ile kaygı arasında düşük de olsa pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşam doymu ile kaygı düzeyi arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kadın öğrencilerin yaşam doymu erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Ayrıca erkek öğrencilerin depresyon düzeylerinin, kadın öğrencilerin ise sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. 18-20 ve 21-23 yaşlarındaki üniversite öğrencilerinin sürekli kaygı düzeylerinin, 24 yaş ve üzerindeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Fakat depresyon ve yaşam doymu düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bölüm değişkenine göre ise pdr

okuyan öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri diğer iki bölüm öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Depresyon ve yaşam doyum düzeyi ile bölüm arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ekonomik durumu düşük olan öğrencilerin orta ve yüksek gelirli öğrencilere göre yaşam doyumlarının daha düşük olduğu, bunun yanında depresyon düzeylerinin daha yüksek çıktığı belirlenmiştir. Ekonomik durum ile sürekli kaygı arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Cavga (2019) tarafından yapılan çalışmada aile yaşam doyumunu, psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre aile yaşam doyumunu ile psikolojik dayanıklılık arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki bulunurken, aile yaşam doyum düzeyi ile sosyal medya kullanım bozukluğu negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki görülmüştür. Değişkenler açısından yapılan istatistiksel analize göre aile yaşam doyumunu, psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu cinsiyete göre değişmemektedir. Yaş değişkenine göre aile yaşam doyum düzeyi ve sosyal medya kullanım bozukluğu benzer düzeydeyken; psikolojik dayanıklılık değişmektedir. Aile yaşam doyumunu, psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu anne, babanın eğitim durumuna, anne, baba birliktelik durumuna ve kardeş sayısına göre değişmemektedir. Sınıf düzeyine göre yapılan analizlerde 9. ve 11. sınıflar arasında farklılaşma bulunmuştur. 9. sınıf öğrencilerinin aile yaşam düzeyi en yüksek, 11. sınıf öğrencilerinin en düşük seviyededir. Psikolojik dayanıklılık puanları ise 9'uncu sınıf öğrencilerinde, 10'uncu ve 11'inci sınıflara göre daha yüksektir. Sosyal medya kullanım bozukluğu düzeyi 10. sınıf öğrencilerinde diğer sınıflara göre daha yüksek çıkmıştır. Akademik olarak başarılı olan öğrencilerin aile yaşam doyumunu düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılıklarının daha fazla olduğu, sosyal medya bozukluklarının da düşük olduğu bulunmuştur. Ekonomik duruma göre incelendiğinde; sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin aile yaşam doyumunun ve psikolojik dayanıklılıklarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Sosyal medya kullanım bozukluğu ise ekonomik duruma göre değişmemektedir. Anne-baba tutumu değişkenine göre elde edilen bulgulara göre demokratik aile tutumuna sahip öğrencilerin aile yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıkları otoriter ve ilgisiz aile tutumuna sahip öğrencilere göre daha yüksektir. Sosyal medya kullanım bozukluğu anne baba tutumuna göre farklıdır. Otoriter ve ilgisiz baba tutumuna sahip öğrencilerde sosyal medya kullanım bozukluğu

daha yüksektir. Aşırı koruyucu anne tutumuna sahip bireylerde, demokratik anne tutumuna sahip öğrencilere göre sosyal medya kullanım bozukluğu daha yüksektir.

9'uncu, 10'uncu ve 11'nci sınıf öğrencilerinin yaşam doyumunu Yazıcı Çelebi ve Çelebi (2018) cinsiyet, lise türü, sınıf düzeyi ve akademik başarı değişkenlerine göre incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre ebeveyn ilişkilerinden algılanan mutluluk arttıkça yaşam doyumunun da arttığı görülmüştür. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında erkek ve kız öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Akademik başarı durumları da yaşam doyum düzeyleri üzerinde anlamlı fark oluşturmamıştır. Sınıf düzeyi arttığında yaşam doyumunun azaldığı görülmüştür. Buna göre en fazla yaşam doyumunu 9. sınıf öğrencilerinde görülmüştür. 9. ve 11. sınıf öğrencileri arasındaki yaşam doyumunu ise anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Okul türüne göre ise yaşam doyumunu farklılaşmamaktadır.

Bölükbaşı (2017) ortaöğretim öğrencilerinin yaşam doyumları ve kariyer uyumları arasındaki ilişkide iyimserlik ve umudun rolünü araştırmıştır. Elde edilen bulgulara göre; yaşam doyumunu ve kariyer uyumu birbirini anlamlı olarak pozitif bir ilişki vardır ve kariyer uyumu yaşam doyumunu yordamaktadır. Yaşam doyum düzeyleri ile iyimserlik ve umut düzeyleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki vardır. Benzer şekilde kariyer uyumu ve iyimserlik ve umut arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Son olarak umut ve iyimserliğin yaşam doyumunu ile kariyer uyumu arasında tam aracı rol üstlendiği bulunmuştur.

6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerini kişisel ve ailesel değişkenler açısından inceleyen Çivitçi (2009), çalışmasında yaşam doyumunun alt boyutları olarak; arkadaş, okul, çevre, aile, benlik ve genel yaşam doyum düzeylerini incelemiştir. Bu boyutlar cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba tutumu, öğrencinin cep telefonunun olup olmaması, verilen harçlık, evde kendine ait odasının olup olmaması ve akademik başarı değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre cinsiyet değişkenine göre sadece okul yaşam doyumunda anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre kız öğrencilerin okul yaşam doyum düzeyleri erkek öğrencilerden fazladır. Sınıf düzeyine göre arkadaş yaşam doyumunda anlamlı fark bulunmamıştır. Çevre, aile, benlik ve genel yaşam doyumunu düzeyi 6. ve 7. sınıf öğrencilerinde 8. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Okul yaşam

doyumunu düzeyinde ise en yüksek puanı 6. sınıf öğrencileri almıştır. Bunu sırasıyla 7. ve 8. sınıf öğrencileri izlemektedir. Kardeş sayısı ve anne babanın eğitim düzeyi aile boyutunda anlamlı fark oluşturmuştur. Buna göre tek çocuk olan ve bir kardeşi olan öğrencilerin aile yaşam doyumunu dört ve daha fazla kardeşi olan öğrencilere göre daha yüksektir. Anne ve babası üniversite mezunu olan öğrenciler, anne babası ilkokul mezunu olan öğrencilere göre daha fazla aile yaşam doyumunu almaktadır. Diğer yaşam doyumunu boyutlarına ise kardeş sayısı ve anne baba eğitim düzeyi anlamlı bir fark yaratmamıştır. Demokratik ve anlayışlı anne tutumuna sahip öğrencilerin tüm yaşam doyumunu düzeylerinde otoriter aile tutumuna sahip öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Algılanan baba tutumu okul boyutunu etkilemezken diğer alt boyutlarda farklılaşma olduğu görülmüştür. Anlayışlı ve demokratik baba tutumuna sahip öğrencilerin, ilgisiz baba tutumuna sahip öğrencilere göre -arkadaş, yaşanan çevre ve benlik doyumları daha yüksektir. İlgisiz ve otoriter baba tutumuna sahip öğrencilere göre ise genel ve aile yaşam doyumları daha yüksektir. Cep telefonu olan öğrencilerin arkadaş, benlik ve genel yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Harçlığı yüksek olan öğrencilerin aile ve genel yaşam düzeyleri daha yüksektir. Kendine ait odası olan öğrencilerin aile, benlik ve genel yaşam düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Köker (1991) tarafından yapılan çalışmada 17-21 yaşları arasındaki normal, sorunlu ve nörotik belirtileri olan ergenlerin yaşam doyumlarının düzeylerini incelemiş ve karşılaştırmıştır. Öncelikle Rotter cümle tamamlama testi yapılarak öğrenciler sorunlu ve sorunsuz olarak sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre normal öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri en yüksek çıkmıştır. Sorunlu ve nörotik belirtileri olan öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin ise benzer düzeyde olduğu görülmüştür. Yaş ile yaşam doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Cinsiyet değişkenine göre normal kız öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri, normal erkek öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde sorunlu kız öğrencilerin yaşam doyumları erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Nörotik belirtileri olan öğrencilerde ise erkek öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri, kız öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Aynı cinsler arasında yapılan karşılaştırmaya göre normal kız öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri sorunlu ve nörotik belirtileri olan kız öğrencilere göre daha yüksektir. Nörotik belirtileri olan erkek öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri, normal ve sorunlu erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır.

2.2.4.Yaşam Doyumu Konusunda Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Alleyne ve arkadaşları (2010) Barbados'taki 172 lisans öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında yaşam doyumunu ve algılanan stresi inceledi. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların orta düzeyde yaşam doyumuna sahip olduğu belirtilmiştir. Öğrenciler akranları, ailesi, benlik saygısı ve fiziksel görünümlelerinden memnun oldukları belirlenmiştir. Ayrıca yüksek stres düzeyi düşük yaşam doyumuna neden olmaktadır. Yaşam doyumunu ile yaşam ortamı, algılanan stres ve kampüs olanakları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu değişkenler yaşam doyumunu önemli ölçüde etkilemektedir.

Danielsen, Samdal, Hetland, Wold (2009) çalışmalarında öğretmenlerden, aileden ve sınıf arkadaşlarından gelen sosyal desteğin okul yaşam doyumuna etkisini incelemişlerdir. Veriler Dünya Sağlık Örgütü'nün "Okul çağındaki çocuklarda sağlık davranışı" konulu uluslararası araştırmasının Norveç örneği üzerinden elde edilmiştir. Bunun için 13 ve 15 yaşlarındaki 3358 öğrenciden elde edilen veriler kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre her iki yaş grubunda da genel yaşam doyum düzeyleri erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha fazladır. Fakat okul yaşam doyum düzeyine bakıldığında kız öğrencilerin okul yaşam doyumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Arkadaş desteği on üç yaş kız öğrenci grubunda daha fazlayken diğer sosyal destek alanlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı fark görülmemiştir. On beş yaşındaki öğrenci grubunda erkeklerde genel öz yeterlik, kızlarda ise okulla ilgili öz yeterlik, on üç yaş grubundaki öğrencilere göre daha düşüktür. Her iki yaş grubunda da öğretmen desteği ile okul yaşam doyum düzeyi arasındaki korelasyonel ilişki en yüksektir. Bunun yanında yaşam doyumları ile genel öz yeterlikleri arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. On beş yaşındaki kız öğrencilerin genel yaşam doyumları ve okul yaşam doyumları ile okulla ilgili yeterlilikleri arasındaki ilişki on beş yaşındaki erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Genel öz yeterliliğin okul yaşam doyumuna göre genel yaşam doyumunu üzerinde daha fazla etkisi olduğu da görülmüştür.

Goldbeck ve arkadaşları (2007) çalışmalarında ergenlerde yaş ve cinsiyetin yaşam doyumu üzerine etkilerini araştırmışlardır. Çalışma, yaşları 11 ile 16 arasında değişen 1274 Alman ergen üzerinde yapılmıştır. Yapılan ankette yaşam doyumunun sekiz genel alanı ölçülmüştür: (1) arkadaşlar, (2)boş zaman, hobiler, (3) genel sağlık, (4)ekonomik durum, (5)okul, (6) barınma/yaşam koşulları, (7)aile hayatı, (8) ortaklık/cinsellik. Her alan için iki adımda değerlendirme yapılmıştır. Katılımcılar öncelikle alanın kendileri için önemini 1'den 5' e kadar derecelendirmiş ve daha sonra kendi hayatında bu alandan ne kadar memnun olduğunu 1'den 5' e kadar derecelendirmiştir. Elde edilen bulgulara göre kızlar, erkeklere göre sağlıkla ilgili alanda daha düşük yaşam doyumu düzeyine sahiptirler. Bu durumun, ergenlik dönemindeki kızların daha çarpıcı bir fiziksel değişikliğe uğramalarından dolayı kaynaklandığı düşünülmektedir. Aile hayatı, ekonomik durum ve arkadaş ilişkileri alanlarında ise kızlar ve erkeklerin yaşam doyumları benzer düzeydedir. Yaşın artmasıyla ergenlerin yaşam doyumlarında düşüş meydana gelmiştir. Bu durum da ergenliğe geçiş sürecinde karşılaşılan zorlukların yaşam doyumunu düşürmesi ile açıklanmıştır.

Valois, Zullig, Huebner ve Drane (2004) Güney Carolina'da 4758 lise öğrencisinin algılanan yaşam doyumları ve fiziksel aktivite davranışları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre son yedi gün içinde yirmi dakikadan daha az egzersiz yapan, kas güçlendirme ve germe hareketleri yapmayan, okul spor takımlarında veya okul dışı spor kulüplerinde oynamayan öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Bunun yanında öğrenci ırklarında (beyaz ve siyah) ve cinsiyetlerinde düzenli egzersiz yapmayan öğrencilerin olumsuz yaşam doyum düzeyi bildirmelerinde farklılıklar olduğu görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplanma süreci ve toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın temel amacı öğrencilerin anne-baba, öğretmen ve arkadaşları tarafından akademik olarak ne düzeyde desteklendiklerini ve okul yaşamında ne düzeyde doyum sağladıklarını belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere betimsel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada bir diğer amaç öğrencilerin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeylerinin bazı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nedensel karşılaştırmalı model kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırmalı model, var olan bir duruma yol açan sebepleri ve değişkenlerin bu duruma ne düzeyde etki ettiğini açıklayan bir araştırma modelidir (Büyüköztürk, 2018). Son olarak bu araştırma ile algılanan akademik destek düzeyi ile okul yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ise ilişki model kullanılmıştır. İlişkisel araştırma modelinde değişkenler arasında ilişki olup olmadığını araştırılır ve tespit edilen ilişkinin ne düzeyde olduğu saptamaya çalışılır (Karasar, 2016).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırma Malatya ili Darende ilçe merkezindeki ortaokul ve lise düzeyinde eğitim veren devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerle yürütülmüştür. Araştırmanın yürütüldüğü dönemde Darende ilçe merkezinde toplam 4 ortaokul ve 5 lise bulunmaktadır. Araştırmaya ilçe merkezinde bulunan tüm ortaokul ve liseler dahil edilmiştir. Darende İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan verilere göre, 2019-2020 eğitim öğretim yılının başında ortaokul kademesinde toplam 668, lise kademesinde ise

1515 olmak üzere toplam 2183 öğrenci eğitim görmektedir. Dolayısıyla araştırmanın evrenini 2183 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise evrenden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 972 öğrenci yer almaktadır. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilere ait demografik bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 1
Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Öğrencilere Ait Demografik Bilgiler(n=972)

Değişken	Kategori	Evren		Örneklem	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kız	1143	52.36	503	51,75
	Erkek	1040	47.64	469	48,25
Eğitim Kademesi	Ortaokul	668	30.60	306	31,48
	Lise	1515	69.40	666	68,52
Sınıf Düzeyi	6. Sınıf	198	9.07	88	9,05
	7. Sınıf	273	12.51	121	12,45
	8.Sınıf	197	9.02	97	9,98
	9.Sınıf	452	20.71	189	19,44
	10. Sınıf	356	16.31	167	17,18
	11. Sınıf	342	15.67	153	15,74
	12. Sınıf	365	16.72	157	16,15
	Toplam	2183	100.00	972	100,00

Tablodaki veriler cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde örnekleme 503 kız (% 51.75), 469 erkek (% 48.25) öğrenci yer aldığı görülmektedir. Okul türü olarak baktığımızda 306 ortaokul (%31.48) ve 666 (%68.52) öğrencinin olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyi değişkenine göre baktığımızda örnekleme yer alan öğrencilerin 88'inin 6. sınıf (%9.05), 121'inin 7. sınıf (%12.45), 97'sinin 8. sınıf (%9.98), 189'unun 9. sınıf (%19.44), 167'sinin 10. sınıf (%17.18), 153'ünün 11. sınıf (%15.74) ve 157'sinin 12. sınıf (%16.15) olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada öğrencilerin algıladıkları akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla iki farklı veri toplama aracı

kullanılmıştır. Öğrencilerin algıladıkları akademik desteği ölçmek için “*Akademik Destek Ölçeği*”, okul yaşam doyum düzeylerini ölçmek için ise “*Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (ÇÖYDÖ)*” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ait ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Akademik Destek Ölçeği

Orijinal formu Nowakowska (2014) tarafından geliştirilen ölçek aile, öğretmen ve arkadaş desteği olmak üzere üç farklı boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyutta 12 madde olmak üzere ölçekte toplam 36 soru yer almaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Özer (2019) tarafından yapılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında, Malatya il merkezindeki ortaokul ve liselerde öğrenim gören 558 öğrenciden veri toplayan Özer (2019), yaptığı açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinal formu gibi üç boyuttan oluştuğunu belirlemiştir. Ancak uyarlama sürecinde, düşük faktör yüküne sahip olan, birden fazla faktörde yüksek yük değeri alan ya da kuramsal olarak ilgili olmayan bir boyutta yüksek yük değeri alan 12 madde atılmıştır. Özer (2019) tarafından yapılan çalışmada ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin “.694” ile “.840” arasında değiştiği, ölçekteki maddelerin açıkladığı toplam varyans oranının % 60.378 olduğu, ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarının arkadaş desteği boyutu için “.912”, aile desteği boyutu için “.907”, öğretmen desteği boyutu için ise “.892” olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen iç tutarlılık katsayıları ise arkadaş desteği boyutu için “.928” anne-baba desteği boyut için “.895” ve öğretmen desteği boyutu için “.899” olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan maddeler Ek-2’de verilmiştir. Ölçekten alınan puanların artması, anne-baba, öğretmen ve sınıf arkadaşları tarafından verilen akademik desteğin de arttığı anlamına gelmektedir.

Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerini belirlemek için orijinali Huebner (1994) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Çivitçi (2007) tarafından yapılan Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal hali dördümlü likert tipinde olup (1: Asla, 2: Bazen, 3: Sık sık, 4: Her zaman) toplam 40 madde ve beş boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin aile boyutunda 8 madde

bulunmaktadır. Ölçeğin arkadaşlar boyutunda 9 madde vardır. Yaşanılan ortam boyutunda 8 madde bulunmaktadır. Ölçeğin benlik boyutunda ise 7 madde bulunmaktadır. Okul yaşam doyumu boyutunda ise 8 madde yer almaktadır. Bu boyuttaki maddelere örnek olarak; “*Okul aktivitelerinden hoşlanıyorum.*”, “*Okulda çok şey öğreniyorum.*”, “*Okulda kendimi kötü hissediyorum.*” verilebilir.

Ölçeğin Türkçe’ ye uyarlanması Çivitçi (2007) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışmaları kapsamında öncelikle ölçekte yer alan maddeler Türkçe’ ye çevrilmiştir. Uyarlanan ölçeğin yapı geçerliliğini kontrol etmek için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonrasında ölçekte yer aşan maddelerin faktör yüklerinin .34 ile .81 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu araştırma ile akademik destek ve okul yaşam doyumu arasındaki ilişki araştırıldığından, Çok Boyutlu Yaşam Doyumu Ölçeğinin sadece okul yaşam doyumu boyutu kullanılmıştır. Çivitçi (2007) tarafından yapılan analizlerde okul yaşam doyumu boyutunun iç tutarlılık katsayısı “.76”, olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinden yapılan analizler sonucunda okul yaşam doyumu boyutunun iç tutarlılık katsayısı “.82” olarak hesaplanmıştır. Bu boyutta yer alan örnek bazı maddeler şöyledir: “*Okulda kendimi kötü hissediyorum.*”, “*Okulda birçok şey öğreniyorum.*”, “*Okulla ilgili sevmediğim birçok şey var.*”

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 24.0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programına aktarılmıştır. Araştırmada katılımcıların cevaplamadığı soruların olması ya da verilen seçenekler dışında değer girmesi eksik ve hatalı verilerin olmasına neden olmaktadır (Can, 2018). Bu nedenle veri analizi öncesinde eksik ve hatalı veriler kontrol edilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde önemli bir diğer nokta normalliktir. İstatistiksel hesaplamalarda evren hakkındaki varsayımların tutarlı olması için eldeki verilerin belli bir aralıkta olması gerekmekte ve bu aralık dışında kalan değerler evrene dair varsayımları karşılayamamaktadır. Bunun için veriler normal dağılım sağlamalıdır (Can, 2018: s. 55-81). Alt problemlere ait istatistiksel hesaplamalar yapılmadan önce ön koşul olarak normallik testleri uygulanmıştır.

Araştırmanın birinci alt probleminde belirtilen öğrencilerin algıladıkları akademik destek ve yaşam doyum düzeylerini belirlemek için betimsel analizler yapılmıştır. Bu amaçla akademik destek ve çok boyutlu yaşam doyumunu ölçeklerinden ve akademik destek ölçeğinin alt boyutlarından elde edilen en düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalamalar ve standart sapma puanları hesaplanmıştır. Araştırmanın ikinci ve üçüncü alt probleminde belirtilen algılanan akademik destek ve okul yaşam doyumunun eğitim düzeyine ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Bağımsız gruplar için t testi farklı gruplara ait verilerin ortalamalarını karşılaştırıp, aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını test eder (Can, 2018, s. 115).

Algılanan akademik destek ve okul yaşam doyumunun sınıf düzeyine ve not ortalamaları değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Sınıf düzeyine ilişkin analizler yapılırken ortaokul öğrencileri (6., 7. ve 8. Sınıf) ayrı lise öğrencileri (9., 10., 11., ve 12. Sınıf) ayrı değerlendirilmiştir. Not ortalaması değişkeninde ise öğrencilerin notları dört gruba ayrılmış ve karşılaştırılmıştır. Tek yönlü varyans analizi, ikiden fazla bağımsız grubun, en az iki bağımlı değişkene göre karşılaştırılması ve aralarında anlamlı farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır (Can, 2018: s. 192). Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık belirlenmesi durumunda farkın kaynağını tespit etmek için ise Scheffe testi kullanılmıştır.

Akademik desteğin öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin anlamlı yordayıcısı olup olmadığını test etmek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi, bir değişken üzerinde etkisi olduğu düşünülen değişkenlerin, verilen değişkeni ne düzeyde açıklayabileceğini test etmek için kullanılır (Can, 2018, s. 273). Regresyon analizinde okul yaşam doyumunu yordanan değişken, anne-baba, arkadaş ve öğretmen desteği ise yordayıcı değişken olarak analize dahil edilmiştir. Analizlerde anlamlılık düzeyi olarak .05 alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen verilerin analiz edilmesiyle saptanan bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar yer almaktadır. Bulgular araştırmanın alt problemlerinin veriliş sırasına göre yorumlanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyumu algıları ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla, katılımcıların akademik destek ve okul yaşam doyumu ölçeğinden almış oldukları en düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmış ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumuna İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları (n=972)

Ölçek/Boyut	Madde Sayısı	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	\bar{X}	\bar{X}^*	ss	
Akademik Destek	Anne-Baba Desteği	8	8.00	40.00	26.55	[3.32] Bazen-Çoğunlukla	8.52
	Öğretmen Desteği	8	8.00	40.00	30.68	[3.84] Bazen-Çoğunlukla	8.03
	Arkadaş Desteği	8	8.00	40.00	25.00	[3.13] Bazen-Çoğunlukla	9.63
Okul Yaşam Doyumu	8	8.00	32.00	22.08	[2.76] Bazen- Sık sık	5.67	

* Parantez içerisindeki değerler Akademik Destek için 5’li, Okul Yaşam doyumu için ise 4’lü likert üzerinden alınan ortalama puanları göstermektedir.

Tablodaki veriler incelendiğinde akademik desteğin her üç alt boyutunda da alınan en düşük puanın 8, en yüksek puanın 40 olduğu görülmektedir. Anne baba desteği boyutunda aritmetik ortalamanın $\bar{X}=26.55$ ($ss=8.52$) olduğu, öğretmen desteği boyutunda aritmetik ortalamanın $\bar{X}= 30.68$ ($ss=8.03$) olduğu, arkadaş desteği boyutunda ise aritmetik ortalamanın $\bar{X}= 25.00$ ($ss= 9.63$) olduğu görülmektedir. Bu verilere göre öğrencilerin ölçekte yer alan ifadelere her üç boyutta da “bazen” ile “çoğunlukla” arasında katıldıkları görülmektedir. Her üç boyuttan alınan puan ortalamaları karşılaştırıldığında, öğrencilerin öğretmenlerinden algıladıkları akademik desteğin daha fazla olduğu söylenebilir ($\bar{X}= 30.68$). Bunu sırasıyla anne baba desteği ($\bar{X}=26.55$) ve arkadaş desteğinin ($\bar{X}=25.00$) izlediği görülmektedir. Elde edilen bulgudan farklı olarak Sürücü (2005) çalışmasında en çok aileden algılanan desteğin yüksek olduğunu, bunu sırasıyla öğretmen ve arkadaş desteğinin izlediğini belirtmiştir. Araştırmada aile desteğinin ilk sırada olduğu, yürütülen araştırmada ise ikinci sırada olduğu görülmektedir. Bu sonucun araştırmanın yapıldığı çevredeki ailelerin akademik yaşantıya daha az katılmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Okul yaşam doyumu boyutunda ise alınan en düşük puanın 8, en yüksek puanın 32 olduğu görülmektedir. Okul yaşam doyumu boyutunda aritmetik ortalamanın $\bar{X}=22.08$ standart sapmasının $ss=5.67$ olduğu görülmektedir. Verilere göre öğrencilerin ölçekte bu boyutta bulunan ifadelere “bazen” ile “sık sık” arasında katıldıkları görülmektedir. Yıldırım (2015) tarafından yapılan çalışmada lise öğrencilerine ait okul yaşam doyum düzeyi bu araştırmadan elde edilen sonuca oldukça yakın düzeydedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri eğitim kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t testi analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3

Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=972)

Ölçek/Boyut	Eğitim Kademesi	N	\bar{X}	ss	t	sd	p	
Akademik Destek	Anne-Baba Desteği	Ortaokul	306	30.04	7.03	9.011	970	.00
		Lise	666	24.94	8.67			
	Öğretmen Desteği	Ortaokul	306	33.83	6.59	8.578	970	.00
		Lise	666	29.24	8.22			
	Arkadaş Desteği	Ortaokul	306	23.89	9.44	-2.452	970	.01
		Lise	666	25.51	9.68			
Okul Yaşam Doyumu	Ortaokul	306	25.38	5.02	13.330	970	.00	
	Lise	666	20.57	5.31				

Tablodaki veriler anne-baba desteği boyutu açısından incelendiğinde, öğrencilerin algıladıkları anne baba desteğinin okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($t_{(970)}=9.011$, $p=.00$). Katılımcıların aritmetik ortalamalarına bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin ($\bar{X}=30.04$) lise öğrencilerine ($\bar{X}=24.94$) göre anne-babalarını akademik olarak daha destekleyici algıladıkları söylenebilir. Gelişimsel özellikleri açısından lise öğrencilerinin ortaokul öğrencilerine göre öğrenme konusunda daha çok kendi kararlarını verme eğiliminde olduğu, lise düzeyinde veli desteğinin görece azaldığı söylenebilir. Öğretmen desteği boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde benzer biçimde katılımcı öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir ($t_{(970)}=8.578$, $p=.00$). Grupların ölçek puanları incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin ($\bar{X}=33.83$) lise öğrencilerine ($\bar{X}=29.24$) göre öğretmenlerini akademik olarak daha fazla destekleyici algıladıkları söylenebilir. Ortaokul öğrencilerinin öğretmenlerinin otoritesini daha çok benimsedikleri, lise öğrencilerinin ise bu dönemde öğretmenlerinin otorite anlayışları ile çatıştığı söylenebilir. Katılımcıların arkadaş desteğine ilişkin algıları da okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(970)}=-2.452$, $p=.01$). Lise öğrencilerinin ($\bar{X}=25.51$) ortaokul öğrencilerine ($\bar{X}=23.89$) göre arkadaşlarını daha destekleyici

algıladıkları tespit edilmiştir. Lise öğrencileri için arkadaş gruplarının daha ön planda olduğu, arkadaş çevresine dâhil olabilme ve kendini kanıtlamanın daha önemli olduğu söylenebilir.

Okul yaşam doyumu boyutunda veriler incelendiğinde öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(970)}=13.330$, $p=.00$). Ortaokul öğrencilerinin ($\bar{X}=25.38$) okul yaşam doyum düzeyleri, lise öğrencilerinin ($\bar{X}=20.57$) okul yaşam doyum düzeylerinden daha yüksektir. Bu sonuç lise öğrencilerinin derslerinin giderek zorlaşmasından ve yaşadıkları gelişim döneminin özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek üzere, elde edilen veriler üzerinden bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=972)

Ölçek/Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Akademik Destek	Kız	503	26.16	8.76	-1.483	970	.14
	Erkek	469	26.97	8.25			
	Kız	503	31.38	7.76	2.806	970	.01
	Erkek	469	29.94	8.25			
	Kız	503	27.00	9.28	6.857	970	.00
	Erkek	469	22.86	9.54			
Okul Yaşam Doyumu	Kız	503	22.80	5.83	4.083	970	.00
	Erkek	469	21.32	5.41			

Tablodaki veriler anne-baba desteği açısından incelendiğinde algılanan anne-baba desteğinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(970)}=1.483$, $p=.14$). Bu bulguya göre kız ($\bar{X}=26.16$) ve erkek öğrencilerin ($\bar{X}=26.97$) anne-babalarından aldıkları akademik desteğe ilişkin benzer algılara sahip olduğu söylenebilir. Öğretmen desteği boyutundaki bulgulara bakıldığında cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin algıladıkları ğretmen desteği arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(970)}=2.806$, $p=.01$). Kız ğrenciler ($\bar{X}=31.38$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=29.94$) göre daha fazla ğretmen desteği algılamaktadır. Öğrencilerin arkadaş desteği boyutuna ilişkin algıları da cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(970)}=6.857$, $p=.00$). Bu bulgulara göre kız öğrencilerin ($\bar{X}=27.00$) erkek öğrencilere göre ($\bar{X}=22.86$) arkadaşlarından daha fazla destek aldıkları söylenebilir.

Literatür incelendiğinde bu araştırma sonucuna benzer olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla arkadaş desteği algıladıkları araştırmalara rastlanmaktadır (Bektaş ve Zabun, 2019; Demaray ve diğ., 2005; Karataş, 2012; Canty-Mitchell & Zimet, 2000). Cinsiyet değişkeni açısından edinilen bulgulara göre anne-baba desteğinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı, ğretmen ve arkadaş desteğinin ise kız öğrenciler lehine farklılaştığı görülmektedir. Karataş (2012) ergenlerle yaptığı çalışmasında aile desteğinin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmadığını, ğretmen ve arkadaş desteğinin ise kız öğrenciler lehine farklılaştığını tespit etmiştir. Sürücü (2005) alışmasında öğretmenden ve arkadaştan alınan desteğin kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu, aileden alınan desteğin ise kız ve erkek öğrencilerde benzer düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu alışmalar araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. İlgili literatür incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıkların olmadığı (een,2008; Soylu, 2002) alışmalar da göze çarparken, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla destek algıladığı (Cırık, 2010; Erdeğer, 2001; Saygın, 2008; Sever, 2015) alışmalar çoğunluğu oluşturmaktadır. Bu bulgu kız öğrencilerin daha sosyal olmalarından ve iletişim kurarken kendilerini daha kolay açmalarından kaynaklanıyor olabilir (Karataş, 2012). Bunun yanında beklenen toplumsal rollerden dolayı kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla destek alıyor olabilir (Katmer, 2018).

Okul yaşam doyumu boyutunda tablodaki veriler incelendiğinde okul yaşam doyumu düzeyi cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(970)}=4.083$, $p=.00$). Buna göre kız öğrencilerin ($\bar{X}=22.80$) okul yaşam doyum düzeyi erkek öğrencilerin ($\bar{X}=21.32$) okul yaşam doyum düzeyinden fazladır. Literatüre bakıldığında elde edilen bulgular (Çivitçi, 2009; Topbaşoğlu, 2016; Dost, 2007; Yalçın, 2011, Yıldırım, 2017) büyük oranda benzeşmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 5 (ortaokul kademesi için) ve Tablo 6’da (lise kademesi için) gösterilmiştir.

Tablo 5

Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=306)

Ölçek/Boyut	Sınıf	N	\bar{X}	ss	sd	F	p	Fark (Scheffe)	
Akademik Destek	6. Sınıf	88	31.98	6.25	2	4.920	.01	6>7	
	<i>Anne-Baba Desteği</i>	7. Sınıf	121	29.06	7.49	303			
		8. Sınıf	97	29.51	6.83	305			
		6. Sınıf	88	35.30	4.83	2	5.850	.00	6>7
	<i>Öğretmen Desteği</i>	7. Sınıf	121	32.32	7.77	303			
		8. Sınıf	97	34.37	6.02	305			
		6. Sınıf	88	26.19	9.37	2	4.486	.01	6>7
	<i>Arkadaş Desteği</i>	7. Sınıf	121	22.28	9.49	303			
		8. Sınıf	97	23.79	9.09	305			
6. Sınıf		88	26.40	4.64	2	2.691	.07		
<i>Okul Yaşam Doyumu</i>	7. Sınıf	121	24.83	5.19	303				
	8. Sınıf	97	25.13	5.04	305				

Tablo 5'teki veriler incelendiğinde ortaokul öğrencileri arasında algılanan anne baba desteği sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermektedir ($F= 4.920$, $p=.01$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonrasında 6. sınıf ($\bar{X}=31.98$) öğrencilerinin anne baba desteğini 7. sınıf ($\bar{X}=29.06$) öğrencilerinden daha fazla algıladıkları tespit edilmiştir. Bekir, Arbaş ve Aydın (2018) de çalışmalarında benzer şekilde aile desteğinin 6. sınıf öğrencilerinde 7. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum sınıf düzeyi arttıkça derslerin zorlaşmasından, öğrencilerin çevresindeki farklı insanlardan destek beklemesinden kaynaklanıyor olabilir (Öztürk, 2016). Kayhan Yardımcı (2007) çalışmasında anne ve babadan alınan desteğin sınıf düzeyi arttıkça azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Daha küçük yaşlarda anne babanın daha koruyucu olması ve öğrencilerin de anne babasına daha fazla gereksinim duymalarının bu sonuca neden olabileceğini belirtmiştir. Algılanan öğretmen desteği sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermektedir ($F=5.850$, $p=.00$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucunda 6. sınıf ($\bar{X}=35.30$) öğrencilerinin 7. sınıf ($\bar{X}=32.32$) öğrencilerine göre daha fazla öğretmen desteği algıladıkları görülmüştür. Sınıf düzeyi arttıkça öğretmenden daha az sosyal destek alındığı söylenebilir. Fakat 8. sınıf öğrencileri sınava hazırlandıkları için aldıkları desteğin bu dönemde artması beklendik bir sonuçtur. Kayhan Yardımcı (2007) çalışmasında öğretmen desteğini en fazla 6. sınıf öğrencilerinin algıladığını, bu durumun öğrencinin öğretmeni mutlak otorite olarak görme anlayışının giderek değişmesinden ve ergenlik dönemindeki duygu değişimlerinden kaynaklanan isteksizlikten olabileceğini belirtmiştir. Algılanan arkadaş desteği sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermektedir ($F=4.486$, $p=.01$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonrasında 6. sınıf ($\bar{X}=26.19$) öğrencilerinin 7. sınıf ($\bar{X}=22.28$) öğrencilerine göre daha fazla arkadaş desteği algıladıkları görülmüştür. Arkadaş desteğinin sınıf düzeyi arttıkça azalması, 8. sınıfın sonunda girecekleri sınav nedeniyle birbirlerini rakip olarak görmeleri ya da lise ortamında yeni arkadaşlıklar edinecekleri düşüncesi olabilir.

Okul yaşam doyumu boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeyleri arasında sınıf düzeyine göre anlamlı

farklılık olmadığı görülmektedir ($F= 2.691$, $p=.07$). Bu bulguya göre farklı sınıflardaki ortaokul öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeyleri benzerdir.

Lise öğrencilerinin algıladıkları akademik destek ve okul yaşam doyumuna ilişkin analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6

Lise Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları (n=666)

Ölçek/Boyut	Sınıf	N	\bar{X}	ss	sd	F	p	Fark (Scheffe)
<i>Anne-Baba Desteği</i>	9. Sınıf	189	25.51	8.67	3	2.180	.09	
	10. Sınıf	167	25.95	8.37	662			
	11. Sınıf	153	23.85	8.88	665			
	12. Sınıf	157	24.25	8.68				
<i>Öğretmen Desteği</i>	9. Sınıf	189	31.10	7.48	3	8.778	.00	9>11
	10. Sınıf	167	30.26	8.47	662			9>12
	11. Sınıf	153	27.73	8.38	665			10>12
	12. Sınıf	157	27.38	8.06				
<i>Arkadaş Desteği</i>	9. Sınıf	189	25.26	9.68	3	0.221	.88	
	10. Sınıf	167	25.22	9.61	662			
	11. Sınıf	153	25.95	9.05	665			
	12. Sınıf	157	25.70	10.38				
<i>Okul Yaşam Doyumu</i>	9. Sınıf	189	21.96	5.48	3	9.671	.00	9>11
	10. Sınıf	167	21.06	5.39	662			9>12
	11. Sınıf	153	19.54	4.40	665			10>12
	12. Sınıf	157	19.38	5.40				

Tablodaki veriler lise öğrencileri açısından incelendiğinde algılanan anne baba desteği sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F=2.180$,

$p=.09$). Tabloya göre algılanan öğretmen desteği sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermektedir ($F=8.778$, $p=.00$). Farklılaşmanın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre 9. sınıf ($\bar{X}=31.10$) öğrencilerinin 11. sınıf ($\bar{X}=27.73$) ve 12. sınıf ($\bar{X}=27.38$) öğrencilerine göre öğretmen desteğini daha fazla algıladıkları görülmüştür. Benzer biçimde 10. sınıf ($\bar{X}=30.26$) öğrencilerinin 12. sınıf ($\bar{X}=27.38$) öğrencilerine göre öğretmen desteğini daha fazla algıladıkları görülmüştür. Liseye başlayan öğrencilerin ilk yıllarında uyum sağlama, okul kurallarına uyma gibi konularda öğretmenlerinden daha fazla destek aldıkları söylenebilir. Bulgulara göre algılanan arkadaş desteğinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirlenmiştir ($F=0.221$, $p=.88$). Lisenin ilk yılında öğrenciler birbirlerini yeni tanımaya başladıkları için arkadaş grupları çok çabuk oluşup dağılıbilir. 10. sınıfta öğrencilerin sözel ve sayısal gibi farklı bölümlere yönelmeleri sınıf ortamlarının dolayısıyla da arkadaş ortamlarının değişmesine, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına odaklanmaları arkadaşlarını rakip olarak değerlendirmelerine neden olabilir. Bu nedenlerle lise öğrencilerinin sınıf düzeyi açısından algıladıkları arkadaş desteği benzer düzeyde olabilir.

Okul yaşam doyumu boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde okul yaşam doyum düzeyi sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($F=9.671$, $p=.00$). Farklılaşmanın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre 9. sınıf ($\bar{X}=21.96$) öğrencilerinin okul yaşam doyumlarının, 11. sınıf ($\bar{X}=19.54$) ve 12. sınıf ($\bar{X}=19.38$) öğrencilerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun yanında 10. sınıf öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeyleri 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır. Lise öğrencilerinin özellikle 11. ve 12. sınıfta üniversite sınavına hazırlanması, meslek seçimi gibi önemli kararlar vermesi ve geleceğe yönelik belirsizlikler yaşaması okul yaşantısından aldıkları doyumunu olumsuz yönde etkilemiş olabilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyumları düzeyleri not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek

amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7

Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde Algılanan Akademik Destek ve Okul Yaşam Doyumunun Not Ortalamalarına Göre Analiz Sonuçları (n=958)

Ölçek/Boyut	Not	N	\bar{X}	ss	sd	F	p	Fark (Scheffe)
<i>Anne-Baba Desteği</i>	1)50-59	85	24.46	8.78	3	15.279	.000	1<4
	2)60-69	167	24.99	8.30	954			2<4
	3)70-84	323	25.49	8.35	957			3<4
	4)85-100	383	28.84	8.07				
<i>Akademik Destek</i>	1)50-59	85	29.01	8.30	3	13.361	.000	1<4
	2)60-69	167	29.00	7.93	954			2<4
	3)70-84	323	29.89	8.18	957			3<4
	4)85-100	383	32.70	7.36				
<i>Arkadaş Desteği</i>	1)50-59	85	23.42	9.56	3	6.679	.000	2<3
	2)60-69	167	22.59	9.65	954			2<4
	3)70-84	323	25.45	9.44	957			
	4)85-100	383	26.23	9.53				
<i>Okul Yaşam Doyumu</i>	1)50-59	85	20.18	5.49	3	7.786	.000	1<4
	2)60-69	167	21.47	4.72	954			2<4
	3)70-84	323	21.89	5.99	957			3<4
	4)85-100	383	23.04	5.68				

Akademik destek boyutunda tablodaki veriler incelendiğinde öğrencilerin algıladıkları anne baba desteğinin öğrenci düzeyi değişkenine göre anlamlı fark

gösterdiği görülmüştür ($F= 15.27$, $p=.000$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucuna göre 85-100 not ortalamasına sahip olan olan öğrenciler ($\bar{X}=28.84$); diğer öğrencilere göre [50-59 ($\bar{X}=24.46$), 60-69 ($\bar{X}=24.99$) ve 70-84 ($\bar{X}=25.49$)] daha fazla anne baba desteği algılamaktadırlar. Öğrencilerin anne ve babalarından aldıkları akademik desteğe ilişkin algılarının artması akademik başarılarında bir artışa neden olabileceği gibi, akademik başarının yüksek olması destek algısının artmasına da neden olmuş olabilir. Aliyev ve Tunç (2017) ortaokul öğrencileriyle; Kapıkıran ve Özgüngör (2009) lise öğrencileriyle yürüttükleri çalışmalarında aile desteğinin akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin algıladıkları öğretmen desteğinin not ortalaması değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan analizler sonucunda öğrenci algıları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($F=13.361$, $p=.000$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucundan not ortalaması 85-100 arasında olan öğrencilerin ($\bar{X}=32.70$) diğer öğrencilere [50-59 ($\bar{X} =29.01$), 60-69 ($\bar{X} =29.00$) ve 70-84 ($\bar{X} =29.89$)] göre daha fazla öğretmen desteği algıladıkları belirlenmiştir. Karadağ'a (2007) göre notları yüksek olan öğrenciler öğretmenlerinden olumlu tepkiler almakta ve daha çok desteklenildiklerini düşünmektedirler. Bulgulara göre algılanan arkadaş desteği öğrenci düzeyi değişkenine göre anlamlı fark göstermektedir ($F=6.679$, $p=0.000$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucuna göre 85-100 not ortalamasına sahip öğrenciler ($\bar{X}=26.23$), 60-69 not ortalamasına sahip öğrencilere ($\bar{X}=22.59$) göre daha fazla arkadaş desteği algılamaktadır. Benzer biçimde 70-84 not ortalamasına sahip öğrenciler öğrenciler ($\bar{X}=25.45$), 60-69 not ortalamasına sahip öğrencilere ($\bar{X}=22.59$) göre daha fazla arkadaş desteği algılamaktadır. Not ortalaması yüksek olan öğrencilerin arkadaşları tarafından daha çok desteklenildikleri söylenebilir. Karadağ (2007) çalışmasında akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik başarısı düşük olan öğrencilere göre daha fazla arkadaş desteği algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu durumun akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin daha yakın arkadaşlıklar kurmasından ve arkadaş ortamında ihtiyaç duymaları halinde daha fazla yardım almalarından kaynaklandığı söylenebilir (Karadağ, 2007).

Okul yaşam doyumu düzeyinde tablodaki veriler incelendiğinde öğrencilerin okul yaşam doyum düzeyleri not ortalaması değişkenine göre anlamlı farklılık

göstermektedir ($F=7.786$, $p=.000$). Farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Scheffe testi sonucuna göre 85-100 aralığında not ortalamasına sahip öğrencilerin ($\bar{X}=23.04$) okul yaşam doyum düzeyleri; 50-59 ($\bar{X}=20.18$), 60-69 ($\bar{X}=21.47$) ve 70-84 ($\bar{X}=21.89$) not ortalamasına sahip öğrencilere göre daha fazladır. Okulda yüksek not alan öğrenciler öğretmenleri tarafından daha çok takdir edilip onaylandıkları için ve arkadaş ortamlarında daha hızlı kabul gördükleri için okula daha istekli devam edip, okul yaşamlarından daha fazla doyum alabiliyor olabilirler.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “Akademik destek öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

Okul Yaşam Doyumunun Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	B	Standard Hata B	β	t	p
Sabit	10.068	.723		13.927	.000
Anne-Baba Desteği	.045	.020	.067	2.246	.025
Arkadaş Desteği	.332	.021	.470	15.664	.000
Öğretmen Desteği	.025	.017	.043	1.494	.136

R=.511. R²=.261
F_(3, 968)=113.882. p=.00

Tablo 8’de yer alan korelasyon katsayıları incelendiğinde, akademik desteğe ilişkin üç değişken (anne-baba, arkadaş ve öğretmen desteği) ile okul yaşam doyumunu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki ($r=.511$) olduğu görülmektedir ($F=113.882$, $p=.00$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde anne-baba desteği, arkadaş desteği ve öğretmen desteğinin okul yaşam

doyum düzeyinin anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir. Anne-baba desteği, arkadaş desteği ve öğretmen desteği; okul yaşam doyumuna ilişkin varyansın %26'sını açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin okul yaşam doyumunu üzerindeki görelî önem sırası, arkadaş desteği ($\beta=.470$), anne-baba desteği ($\beta=.067$) ve öğretmen desteğidir ($\beta=.043$). Uygur (2018) lise öğrencileriyle yürüttüğü çalışmasında sosyal destek ve kendini açmanın yaşam doyumunu üzerindeki yordayıcı rolünü araştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sosyal destek ile yaşam doyumunu arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında sosyal destek kendini açma ile birlikte yaşam doyumunun %76'sını yordamaktadır. Aydıner Boylu ve Günay (2018) yaşlı bireylerle yaptıkları çalışmalarında ise algılanan sosyal destek puanlarının yaşam doyumunun anlamlı yordayıcılarından biri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek algı düzeylerinin ve okul yaşam doyum düzeylerinin belirlenmesi ve akademik destek algı düzeyleri ile okul yaşam doyum düzeyleri arasında ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen sonuçlar alt problemlerin sırasına göre aşağıda verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “*Algılanan akademik destek ve okul yaşam doyumunu ne düzeydedir?*” şeklinde verilmişti. Bu alt probleme ait sonuçlar şu şekildedir:

- a. Araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla öğretmenlerinden akademik destek aldıkları, bunu sırasıyla anne-baba desteği ve arkadaş desteğinin izlediği belirlenmiştir.
- b. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin “*bazen*” ile “*sık sık*” arasında olduğu belirlenmiştir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri eğitim kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a. Ortaokul öğrencileri anne-baba desteği ve öğretmen desteğini lise öğrencilerine göre daha fazla algılamaktadır. Bununla birlikte lise öğrencileri, arkadaşlarını ortaokul öğrencilerine göre daha destekleyici bulmaktadır.
- b. Ortaokul öğrencilerinin, lise öğrencilerine göre okul yaşamlarından daha fazla doyum elde ettikleri belirlenmiştir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “*Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a. Kız ve erkek öğrenciler benzer düzeyde anne baba desteği algılamaktadır. Bunun yanında kız öğrenciler erkek öğrencilere göre öğretmen ve arkadaşlarını daha destekleyici bulmaktadır.
- b. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okul yaşam doyum düzeylerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “*Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a. Araştırmaya katılan 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine göre daha fazla anne baba, öğretmen ve arkadaş desteği algıladıkları belirlenmiştir. Lise öğrencilerinin algıladıkları anne baba ve arkadaş desteği benzer düzeydedir. Fakat 9. sınıf öğrencileri, 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre öğretmenlerini daha destekleyici bulmaktadır. Bununla birlikte 10. sınıf

öğrencilerinin algıladıkları öğretmen desteği 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.

- b. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okul yaşam düzeyleri benzer düzeydedir. Lise öğrencileri arasında ise 9. sınıf öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeyleri 11. ve 12. sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir. Bununla birlikte 10. sınıf öğrencilerinin okul yaşam doyum düzeyleri 12. sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Ortaokul ve lise öğrencilerinin akademik destek ve okul yaşam doyum düzeyleri not ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ait şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a. Araştırmaya katılan öğrencilerden not ortalaması 85 ile 100 arasında olan öğrenciler, not ortalaması 50-59, 60-69 ve 70-84 olan öğrencilere göre anne babalarını ve öğretmenlerini daha destekleyici algılamaktadır. Not ortalaması 70 ile 84 arasında olan öğrenciler not ortalaması 60 ile 69 arasında olan öğrencilere göre arkadaşlarını daha destekleyici bulmaktadır. Not ortalaması 85 ile 100 arasında olan öğrenciler ise not ortalaması 60 ile 69 arasında olan öğrencilere göre arkadaş desteğini daha fazla algılamaktadır.
- b. Not ortalaması 85-100 aralığında olan öğrenciler not ortalaması 50-59, 60-69, 70-84 not aralığındaki öğrencilere göre okuldan daha fazla doyum almaktadır.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “*Akademik destek öğrencilerin okul yaşam doyum düzeylerinin anlamlı yordayıcısı mıdır?*” şeklinde ifade edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlere göre akademik destek ile okul yaşam doyumunu arasında pozitif

yönde, orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Anne-baba desteği, öğretmen desteği ve arkadaş desteği değişkenlerinin birlikte okul yaşam doyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu, akademik desteğin öğrencilerin okul yaşam doyumu düzeyindeki değişimin % 26' sını açıkladığı belirlenmiştir. Analizler sonucunda arkadaş desteği değişkeninin okul yaşam doyum düzeyi üzerindeki en etkili değişken olduğu bunu sırasıyla anne-baba desteği ve öğretmen desteğinin izlediği belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Elde edilen sonuçlara göre uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- a. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik olarak en fazla öğretmenleri destekleyici olarak algıladıkları belirlenmiştir. En az destekleyici olarak ise arkadaşlarını algıladıkları belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle okulda öğrenciler için grupla çalışma etkinlikleri planlanarak sınıf arkadaşları arasında destekleyici bir akademik atmosfer oluşturulabilir. Sınıftaki başarılı ve başarısız öğrencilerin eşleştirildiği, akran öğrenmesinin ön plana alındığı etüt vb. faaliyetler de düzenlenebilir.
- b. Ortaokul öğrencileri lise öğrencilerine göre anne-baba ve öğretmen desteğini daha fazla algılamaktadır Bu nedenle özelde liselerde aile ve öğretmen işbirliğini geliştirmek daha önemli hale gelmektedir. Bu konuda okullarda rehberlik çalışmaları yapılabilir. Aileler ve öğretmenleri bir araya getiren sosyal etkinlikler (pilav günleri, çay sohbetleri, kariyer geceleri vb.) planlanarak öğretmen ve velilerin etkileşim ve işbirliği içerisinde çalışmaları sağlanabilir.
- c. Ortaokul öğrencilerinin okuldan aldığı doyum lise öğrencilerine göre daha yüksektir. Burada yaşları ve gelişim özellikleri göz önüne alındığında lise öğrencilerinin okuldan beklentilerinin daha fazla olması etkili olmuş olabilir. Okul yöneticileri tarafından yapılacak eylem araştırmaları ile öğrencilerin gözünden okulda yaşamı incelenebilir. Bu türden araştırmalar

okul yaşam kalitesini azaltan durumların tespit edilmesi ve çözülmesi açısından yöneticilere fikir verebilir.

- d. Her iki okul türünde de anne ve baba desteği açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ancak öğretmen ve arkadaş desteğinde kız öğrencilerin algıladıkları destek erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Benzer şekilde okuldan alınan doyum da kız öğrencilerde erkek öğrencilerden daha fazladır. Bu durum erkek öğrencilerin beklentileri ile ilgili olabileceği gibi, öğretmenlerin öğrencilerle olan ilişkilerinde cinsiyet temelli bir yaklaşım izlemelerinden de kaynaklanabilir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerine ilişkin hazırlanacak bir rehberin bu anlamda standart uygulamalara yol açabileceği söylenebilir.
- e. Sınıf düzeyine göre yapılan analizlerde hem ortaokulda hem de lisede sınıf düzeyi arttıkça öğretmenlere ilişkin destek algısının da azaldığı belirlenmiştir. Bu noktadan hareketle eğitim kademelerinde özelde üst sınıf öğrencilerine yönelik birebir çalışma ve konu tekrarı yapmaya olanak sağlayan ders dışı faaliyetler planlanması faydalı olabilir.
- f. Not ortalamaları arttıkça algılanan anne-baba, öğretmen ve arkadaş desteği artmaktadır. Notları yüksek olan öğrencilerin çevrelerinden daha fazla pekiştirici aldıkları görülmektedir. Böylelikle öğrencilerin kendilerine olan özgüvenleri artmakta ve daha fazla desteklenildiklerini düşünmektedirler. Diğer öğrencilerin bu sebeple kendilerinin daha az desteklenildiklerini algılamaları muhtemeldir. Okullarda başarı kadar başarısızlığın da olağan bir durum olduğu ve bu durumun nasıl çözülebileceği konusunda bireysel ve grupta rehberlik etkinlikleri planlanabilir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- a. Bu araştırma devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla yapılmıştır. Benzer bir çalışma özel eğitim kurumlarında da yapılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

- b. Bu arařtırmada cinsiyet, eđitim dűzeyi, sınıf dűzeyi, not ortalaması deđiřkenlerinin akademik destek ve okul yařam doyumunu açısından farklılık gűsterip gűstermediđi belirlenmeye çalıřılmıřtır. Bunlar dıřında anne-babanın eđitim durumu, sosyoekonomik durum deđiřkenlerin akademik destek ve okul yařam doyumunu izerindeki etkilerinin arařtırması yapılabilir.
- c. Bu çalıřmada űđrencilerin akademik destek ve okul yařam doyum dűzeyleri nicel arařtırma yűntemleri kullanılarak incelenmiřtir. Akademik destek ve okul yařam doyumuna iliřkin űđrenci algı ve gűrűřlerini daha ayrıntılı incelemek izer nitel ve karma desen arařtırmalar yapılabilir. Bireysel ve odak grup gűrűřmeleri gűzlem, dokűman incelemesi gibi farklı veri kaynakları da kullanılarak daha ayrıntılı bilgiler edinilebilir.
- d. Bu arařtırmada okul yařam doyumunu izerinde etkisi olduđu dűřűnűlen akademik destek deđiřkeni incelenmiřtir. Okul yařam doyumunu izerinde etkili olan bařka deđiřkenler de eklenerek arařtırma geniřletileceđi gibi, akademik destek izerinde etkisi olan deđiřkenleri belirlemeye dűnűk çalıřmalar da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdaş, G. (2013). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin ve algıladıkları aile desteğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akın, D. ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri açısından kendini kabul düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (70).
- Akkaya, Ç. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve öz-duyarlılık düzeyleri* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Alfaro, E. C., Umaña-Taylor, A. J. ve Bámaca, M. Y. (2006). The influence of academic support on Latino adolescents' academic motivation. *Family Relations*, 55(3), 279-291.
- Aliyev, R. ve Tunç, E. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ve Benlik Algılarının İncelenmesi. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 21(2), 401-418.
- Alleyne, M., Alleyne, P. ve Greenidge, D. (2010). Life satisfaction and perceived stress among university students in Barbados. *Journal of Psychology in Africa*, 20(2), 291-297.
- Alsaç, D. (2019). *İlkokul öğrencilerinde okulda pozitif yaşantıların ve okul yaşam kalitesinin okul doyumu üzerindeki etkisinin araştırılması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

- Arslan, Y. (2009). *Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek ile sosyal problem çözme arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Arslan, S. ve Akın, A. (2014). Öğrenci akademik destek ölçeği Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 1-7.
- Atasoy, I. ve Özlem, Doğu, Ö. (2017). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde akran desteğinin önemi. *Journal of Human Rhythm*, 3(1), 62-67.
- Avcı, Ö. H. ve Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168.
- Avcıbaşı, D. D. (2018). *Examining the relationship between 7th and 8th grade middle school students' perceived social support and empathy levels* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Barrera M., Sandler, I. N. ve Ramsay, T. B. (1981). Preliminary development of a scale of social support: Studies on college students. *American Journal of Community Psychology*, 9(4), 435-447.
- Başer, Z. (2006). *Aileden algılanan sosyal destek ile kendini kabul düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Bekir, H., Arbaş, G. ve Aydın, R. (2018). Sosyal dezavantajlı bölgedeki ortaokul öğrencilerinin anneye bağlanma ve sosyal destek algısı. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, (33), 79- 90.
- Beksaçı, I. (2019). *Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile depresyon ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

- Bektaş, Ö. ve Zabun, E. (2019). Ortaokul öğrencilerinde algılanan sosyal destek. *Journal of International Social Research*, 12(64), 530-540.
- Baker, J. A., Dilly, L. J., Aupperlee, J. L. ve Patil, S. A. (2003). The developmental context of school satisfaction: Schools as psychologically healthy environments. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 206.
- Boylu, A. A. ve Günay, G. (2018). Yaşlı bireylerde algılanan sosyal desteğin yaşam doyumu üzerine etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1351-1363.
- Bölükbaşı, A. (2017). *Lise öğrencilerinin kariyer uyumu ve yaşam doyumu ilişkisinde iyimserlik ve umudun aracı rolü* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Brown, B. B. ve Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. *Handbook of adolescent psychology*, 2, 74-103.
- Budak, B. (1999). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E. , Karadeniz,Ş ve Demirel, F.(2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*.(24. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2018). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. (6. baskı) *Ankara: Pegem*.
- Canty-Mitchell, J. ve Zimet, G. D. (2000). Psychometric properties of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support in urban adolescents. *American journal of community psychology*, 28(3), 391-400.

- Cavga, Z. (2019). *Lise öğrencilerinde aile yaşam doyumu ile psikolojik dayanıklılık ve sosyal medya kullanım bozukluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chen, J. J. L. (2005). Relation of academic support from parents, teachers, and peers to Hong Kong adolescents' academic achievement: The mediating role of academic engagement. *Genetic, social, and general psychology monographs*, 131(2), 77-127.
- Cırık, İ. (2010). *İlköğretim 5., 6., 7. Ve 8. sınıf öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi* (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic medicine*, 38(5), 300-314.
- Cohen, S. ve Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological bulletin*, 98(2), 310.
- Çakmak, B. G. (2019). *Perceived social support and the psychological well-being of adolescent Syrian refugees* (Yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çalışkan, T. ve Çınar, S. (2010). Akran desteği: öğrencilerin sınıf ortamı ve uygulama alanlarında birbirleriyle yardımlaşma durumlarının değerlendirilmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum Özel Sayısı*, 226-233.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin cinsiyetlerine ve ana-baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.

- Çırpan, F. K. (2013). *Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde akran desteği ile akademik başarı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çırpan, F. K. ve Çınar, S. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde akran desteği ile akademik başarı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Journal of Marmara University Institute of Health Sciences*, 3(4), 191-199.
- Çivitci, A. (2007). Çokboyutlu öğrenci yaşam doyumu ölçeğn Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 26, 51-60.
- Çivitci, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumu: Bazı kişisel ve ailesel özelliklerin rolü. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 29-52.
- Danielsen, A. G., Samdal, O., Hetland, J. ve Wold, B. (2009). School-related social support and students' perceived life satisfaction. *The Journal of educational research*, 102(4), 303-320.
- Demaray, M. K. ve Malecki, C. K. (2002). The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools*, 39(3), 305-316.
- Demaray, M. K., Malecki, C. K., Davidson, L. M., Hodgson, K. K. ve Rebus, P. J. (2005). The relationship between social support and student adjustment: A longitudinal analysis. *Psychology in the Schools*, 42(7), 691-706.
- Demir, N. Ö., Baran, A. G. ve Ulusoy, D. (2005). Türkiye'de ergenlerin arkadaş-akran grupları ile ilişkileri ve sapmış davranışlar: Ankara örnekleme. *Bilig*, (32), 83-108.
- Demirtaş, A. S. (2007). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Deniz, M. (2006). The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision making styles and decision self-esteem: An investigation with Turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 34(9), 1161-1170.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: Progress and opportunities. *Social indicators research*, 31(2), 103-157.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. ve Griffin, S. (1985). *The satisfaction with life scale*, 49(1), 71-75.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- Epstein, J. L. (2010). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 92(3), 81-96.
- Erdeğer, N. (2001). *Lise öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ervasti, J., Kivimäki, M., Puusniekka, R., Luopa, P., Pentti, J., Suominen, S., Ahola K., Vahtera J. ve Virtanen, M. (2012). Students' school satisfaction as predictor of teachers' sickness absence: A prospective cohort study. *The European Journal of Public Health*, 22(2), 215-219.
- Goldbeck, L., Schmitz, T. G., Besier, T., Herschbach, P. ve Henrich, G. (2007). Life satisfaction decreases during adolescence. *Quality of Life Research*, 16(6), 969-979.

- Hagihara, A., Tarumi, K. ve Miller, A. S. (1998). Social support at work as a buffer of work stress–strain relationship: A signal detection approach. *Stress medicine, 14*(2), 75-81.
- Hogan, M. J., Parker, J. D., Wiener, J., Watters, C., Wood, L. M. ve Oke, A. (2010). Academic success in adolescence: Relationships among verbal IQ, social support and emotional intelligence. *Australian Journal of Psychology, 62*(1), 30-41.
- Huebner, E. S. (1991). Correlates of life satisfaction in children. *School psychology quarterly, 6*(2), 103-111.
- Huebner, E. S. (1991). Initial development of the student's life satisfaction scale. *School Psychology International, 12*(3), 231-240.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological assessment, 6*(2), 149-158.
- Kapıkıran, Ş. , Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 16*(1), 21-30.
- Karadağ, İ. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının sosyal destek kaynakları açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (30.Baskı). Ankara: Nobel.
- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9*(19), 257-271.

- Karatzias, A., Power, K. G., Flemming, J., Lennan, F. ve Swanson, V. (2002). The role of demographics, personality variables and school stress on predicting school satisfaction/dissatisfaction: Review of the literature and research findings. *Educational Psychology*, 22(1), 33-50.
- Katmer, A. N. (2018). *Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak algılanan sosyal destek, arkadaşlık kalitesi ve arkadaşına bağlanmanın incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Kayhan Yardımcı, F.(2007). *İlköğretim öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile öz yeterlik ilişkisi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi* (Doktora tezi).Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kemer, G. ve Atik, G. (2005). Kırsal ve il merkezinde yaşayan lise öğrencilerinin umut düzeylerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre karşılaştırılması. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 161-168.
- Klem, A. M. ve Connell, J. P. (2004). Relationships matter: Linking teacher support to student engagement and achievement. *Journal of school health*, 74(7), 262-273.
- Kong, F. , Zhao, J. ve You, X. (2012). Social support mediates the impact of emotional intelligence on mental distress and life satisfaction in Chinese young adults. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 513-517.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kutsal, D. ve Bilge, F. (2012). Lise öğrencilerinin tükenmişlik ve sosyal destek düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 283-297.
- Larsen, R. J. ve Eid, M. (2008). Ed Diener and the science of subjective well-being. *The science of subjective well-being* (s.1-13) Eid M. ve Larsen R. J. (Ed.) The Science of Subjective Well-Being New York, NY: Guilford Press.

- Lee, S. M. , Kushner, J. ve Cho, S. H. (2007). Effects of parent's gender, child's gender, and parental involvement on the academic achievement of adolescents in single parent families. *Sex roles*, 56(3-4), 149-157.
- Lamborn, S. D., Brown, B. B., Mounts, N. S., & Steinberg, L. (1992). Putting school in perspective: The influence of family, peers, extracurricular participation, and part-time work on academic engagement. *Student engagement and achievement in American secondary schools*, 153-181.
- Mackinnon, S. P. (2012). Perceived social support and academic achievement: Cross-lagged panel and bivariate growth curve analyses. *Journal of youth and adolescence*, 41(4), 474-485.
- Malecki, C. K. ve Demaray, M. K. (2003). What type of support do they need? Investigating student adjustment as related to emotional, informational, appraisal, and instrumental support. *School psychology quarterly*, 18(3), 231-252.
- Malecki, C. K. ve Demaray, M. K. (2006). Social support as a buffer in the relationship between socioeconomic status and academic performance. *School Psychology Quarterly*, 21(4), 375.
- Mead, S., Hilton, D. ve Curtis, L. (2001). Peer support: A theoretical perspective. *Psychiatric rehabilitation journal*, 25(2), 134.
- Myers, D. G. ve Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological science*, 6(1), 10-19.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J. ve Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of gerontology*, 16 (2), 134-143.

- Nowakowska, S. S. (2014). *Measuring adolescents' perceptions of academic social support: the relationship between academic social support, global social support, and level of functioning*. (Unpublished master's thesis). Northern Illinois University, DeKalb, IL.
- Özçelik, H. (2019). *İlkokul öğrencilerinde algılanan öğretmen yakınlık davranışları ile okul doyumunu ve akran zorbalığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, A.(2014). Sorumluluk tutumu ve aileden algılanan sosyal desteğin sosyal kaygıyı yordamadaki rolü ve etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(3), 137-152.
- Öztürk, D. (2016). *Öğretmen ve aile desteği, motivasyon ve ortaokul öğrencilerinin matematik başarısı : motivasyonun aracı rolü* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Özü, Ö. (2018). Genç Yetişkinlik Dönemi ve Uyum Problemleri. Çakar, F. S. (Ed.)(s. 335- 364).Yaşam dönemleri ve uyum sorunları. Ankara: Pegem.
- Pengilly, J. W. ve Dowd, E. T. (2000). Hardiness and social support as moderators of stress. *Journal of clinical psychology*, 56(6), 813-820.
- Plunkett, S. W., Henry, C. S., Houlberg, B. J., Sands, T. ve Abarca-Mortensen, S. (2008). Academic support by significant others and educational resilience in Mexican-origin ninth grade students from intact families. *The Journal of Early Adolescence*, 28(3), 333-355.
- Polat, N. (2019). *Algılanan sosyal destek ile okulla özdeşleşme arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğiti Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Procidano, M. E. ve Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from family: Three validation studies. *American journal of community psychology*, 11(1), 1-24.
- Ramirez, L., Machida, S. K., Kline, L. ve Huang, L. (2014). Low-income Hispanic and Latino high school students' perceptions of parent and peer academic support. *Contemporary School Psychology*, 18(4), 214-221.
- Richman, J. M., Rosenfeld, L. B. ve Bowen, G. L. (1998). Social support for adolescents at risk of school failure. *Social work*, 43(4), 309-323.
- Rosenfeld, L. B., Richman, J. M. ve Bowen, G. L. (2000). Social support networks and school outcomes: The centrality of the teacher. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 17(3), 205-226.
- Sands, T., Plunkett, S. W. (2005). A new scale to measure adolescent reports of academic support by mothers, fathers, teachers, and friends in Latino immigrant families. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 27(2), 244-253.
- Saygın, Y. (2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sever, G. (2015). *Lise öğrencilerinin madde kullanma eğilimlerinin algılanan sosyal destek ve riskli davranışlarla ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Shin, D. C. ve Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social indicators research*, 5(1-4), 475-492.
- Soylu, Ö.(2002). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin ailelerinden sosyal destek algılayıp-algılamama durumlarına göre psikolojik belirtiler yönünden incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Suldo, S. M. ve Huebner, E. S. (2006). Is extremely high life satisfaction during adolescence advantageous? *Social indicators research*, 78(2), 179-203.
- Sürücü, M. (2005). *Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, L. (2016). *Seyrantepe ortaokulu öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, S. (2018). The relationship between school building and school life satisfaction Okul binaları ve okul yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2113-2126.
- Tardy, C. H. (1985). Social support measurement. *American journal of community psychology*, 13(2), 187-202.
- Tayfur, C. ve Ulupınar, S. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin akademik başarılarına etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 7(1), 1-6.
- Topbaşoğlu, T. (2016). *Yaşam doyumunun yordayıcısı olarak öfke ve affetme: affetmenin düzenleyici rolü* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Uygur, S. S. (2018). Yaşam doyumunun yordanmasında kendini açma ve sosyal desteğin rolü. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 2(1), 16-33.
- Valois, R. F., Zullig, K. J., Huebner, E. S. ve Drane, J. W. (2004). Physical activity behaviors and perceived life satisfaction among public high school adolescents. *Journal of school health*, 74(2), 59-65.

- Verkuyten, M. ve Thijs, J. (2002). School satisfaction of elementary school children: The role of performance, peer relations, ethnicity and gender. *Social indicators research*, 59(2), 203-228.
- Wills, T. A., Resko, J. A., Ainette, M. G. ve Mendoza, D. (2004). Role of parent support and peer support in adolescent substance use: a test of mediated effects. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(2), 122-134.
- Yalçın, İ. (2011). Social support and optimism as predictors of life satisfaction of college students. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 33(2), 79-87.
- Yazıcı Çelebi, G. ve Çelebi, B. (2018). Lise öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Erciyes Journal of Education*, 2(2), 1-15.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 81-87.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarıyı yordayıcısı olarak yalnızlık sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 167-176.
- Yıldırım, İ. (2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 258-267.
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25).
- Yıldırım, S. B. (2015). *Lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının yordayıcıları olarak anne-baba tutumları ve duygusal zeka* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yıldırım, T. (2017). *Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı ile algılanan sosyal destek ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yıldız, M. , Şenel, E. ve Can S. (2016). Öğretmen adaylarının akademik destek algısı ve akademik beklentilere yönelik stres düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 271-282.

EKLER

EK 1 : ARAŞTIRMA İZİNİ

T.C.
DARENDE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 30774417-20-E.23228083
Konu : Esra ERSOY'un Anket Çalışması

25/11/2019

KAYMAKAMLI KMAKAMINA

İlçemiz Yeşiltaş Şehit Ali GÖKÇE ortaokulunda matematik öğretmeni olarak görev yapan Esra ERSOY İnönü Üniversitesi Eğitim Yönetimi ana bilim dalında tezli yüksek lisans eğitimi ne yönelik; İlçemizdeki ortaokul ve lise öğrencilerinin "Akademik destek algıları ile okul yaşam doyumu düzeyleri konulu tezi için ölçek uygulaması yapması ile ilgili dilekçesi ve okul müdürlüğünün yazısı ekte sunulmuş olup, müdürlüğümüzce uygun görülmektedir. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Fevzi İNCE
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
25/11/2019

Malik ÇALIŞIR
Darende Kaymakamı

Eki : Yazı ve Dilekçe.

Adres: Heyig egei mahallesi No : 1
44700 Darende MLALATYA
Elektronik Ağ: www.darendemeb.gov.tr
e-posta: darende44@meb.gov.tr

Bilgi için: Mevlüt ERDAL

Tel: 0 (422) 615 15 38
Faks: 0 (422) 615 15 13

..... ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9d2c-f9f3-3cdd-af4a-a488 koda ile teyit edilebilir.

EK 2 : AKADEMİK DESTEK ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenci,

Anne-babanızın, öğretmenlerinizin ve arkadaşlarınızın size akademik olarak ne kadar destek olduklarını belirlemeye dönük bir araştırma yapmaktayım. Bu amaçla hazırlanan formun birinci bölümünde bazı kişisel bilgileriniz istenmektedir. Diğer bölümlerde ise araştırma konusu ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyarak, size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği (x) işaretleyiniz. **Formda yer alan ifadelerin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Elde edilen veriler bilimsel bir çalışma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bu nedenle formun hiçbir yerine adınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen tüm maddeleri eksiksiz olarak yanıtlayınız. Araştırmada elde edilecek bilgilerin doğruluğu, formda yer alan ifadeleri içtenlikle yanıtlamanıza bağlıdır.** Ankete ayırdığınız zaman, gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Esra ERSOY
Yüksek Lisans Öğrencisi
İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Danışman
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

BÖLÜM I

1. Cinsiyetiniz	¹ ☐ Kız	☐ Erkek					
2. Öğrenim Gördüğünüz Okul	¹ ☐ Ortaokul	1 ☐ Lise					
3. Öğrenim Gördüğünüz Sınıf	¹ ☐ 6	² ☐ 7	³ ☐ 8	⁴ ☐ 9	⁵ ☐ 10	⁶ ☐ 11	⁷ ☐ 12
4. Anne ve Babanız Yaşıyor mu?	Anne		Baba				
	¹ ☐ Evet	² ☐ Hayır	¹ ☐ Evet	² ☐ Hayır			
5. Kendinizi nasıl bir öğrenci olarak tanımlarsınız?	¹ ☐ Tembel	² ☐ Orta	³ ☐ Çalışkan				
6. Bu dönem ki not ortalamanız							
7. Günlük kaç saat ders çalışıyorsunuz? Saat (Lütfen yazınız)						

Lütfen aşağıdaki soruları ANNE-BABANIZIN eğitiminizle ilgili tutum ve davranışlarını düşünerek cevaplayınız. ANNEM-BABAM...	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
1. Derslerimle ilgili kaygılarımı dinlerler.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
2. Derslerde anlamadığım konularla ilgili sorularımı cevaplarlar.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
3.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
4.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
5.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
6.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
7.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
8.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

EK 2: (Devamı)

Lütfen aşağıdaki soruları ÖĞRETMENLERİNİZİN eğitiminizle ilgili tutum ve davranışlarını düşünerek cevaplayınız. ÖĞRETMENLERİM...	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
9. Okulda ne kadar başarılı olduğumu önemserler.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
10. Okulla ilgili kaygılarımı dinlerler.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
11.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
12.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
13.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
14.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
15.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
16.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

Lütfen aşağıdaki soruları SINIF ARKADAŞLARINIZIN eğitiminizle ilgili tutum ve davranışlarını düşünerek cevaplayınız. SINIF ARKADAŞLARIM...	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
17. Derlerle ilgili kaygılarımı dinlerler.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
18. Okulla ilgili görüş ve fikirlerime saygı duyarlar.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
19.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
20.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
21.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
22.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
23.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
24.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

EK 3: ÇOK BOYUTLU YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (OKUL YAŞAM DOYUMU BOYUTU)

Aşağıda, geçen birkaç hafta süresince yaşamınızla ilgili neler düşündüğünüzü yansıtan bazı ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen, günlerinizi nasıl geçirdiğinizi düşünerek her bir ifadeyle ilgili sizi en iyi yansıtan seçeneği işaretlemenizdir.	Hiçbir Zaman	Bazen	Sık Sık	Her Zaman
1. Okulda kendimi kötü hissediyorum.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
2. Okulda birçok şey öğreniyorum.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
3. Okulla ilgili sevmediğim birçok şey var.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
4. Keşke okula gitmek zorunda olmasaydım.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
5. Okula gitmeyi dört gözle beklerim.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
6. Okulda olmaktan hoşlanırım.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
7. Okul ilgi çekici bir yer.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
8. Okul etkinliklerinden hoşlanırım.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4

EK 4: ETİK KURUL İZİNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 10/07/2020-E.44330

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu		
Oturum Tarihi: 08.07.2020	Oturum Sayısı: 12	Karar Sayısı: 2020/12-7
Etik Açısından Uygun		
Çalışma Adı	Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Akademik Destek Algıları ile Okul Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki	
Araştırmacılar	Yüksek lisans Öğrencisi ESRA ERSOY (Yürütücü) Doç.Dr. Niyazi Özer (Danışman)	
Başkan Kurul Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR Kurul Üyesi Prof. Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
Etik Kurul Başkanı
Hüseyin Suphi ERDEM